

JAARVERSLAG 2012

VLAAMSE ERFGOEDBIBLIOTHEEK VZW

2013-07-16 - v1.0

INHOUDSOPGAVE

o	Inleiding	3
o.1	Inhoudelijk verslag	3
o.2	Financieel verslag	3
o.3	Afkortingen	4
1	Personeel	5
1.1	Coördinator	5
1.2	Stafmedewerker Ontsluiting en Digitalisering	6
1.3	Projectmedewerker STCV	6
1.4	Projectmedewerker Preservering en Conservering	6
1.5	Externe medewerkers	7
2	Projecten	8
2.1	<i>Collectiewijzer Erfgoedbibliotheken</i> (overzicht van erfgoedcollecties in Vlaamse bibliotheken in een online databank)	8
2.2	Opmaak <i>Beleidsplan 2013-2017</i>	8
2.3	Masterplan Ontsluiting/Digitalisering (plan van aanpak)	9
2.4	Short Title Catalogus Vlaanderen (beschrijving van oude Vlaamse publicaties in een online databank)	10
2.5	<i>Abraham</i> (registratie van Belgische kranten in een online databank)	12
2.6	<i>Cometa</i> (afstemming).....	12
2.7	Masterplan Preservering/Conservering (plan van aanpak)	13
2.8	UPLA - Schaderegistratie (modelprocedure)	14
2.9	Collectiebeleid (stappenplan)	15
2.10	Virtuele Vlaamse Erfgoedbibliotheek / <i>Flandrica.be</i> (ontwikkelingsplan)	16
2.11	Digitaliseringbeleid (richtlijnen)	22
2.12	Digitaal depotbeleid (onderzoek)	24
2.13	Overlegplatform (dialoog met sector)	25
2.14	Overleg en vorming (communities of practice)	25
2.15	Helpdesk/Adviesverlening (ondersteuning)	28
2.16	Expertiseopbouw en -verspreiding (ondersteuning)	29
2.17	Vormingsaanbod sector (ondersteuning)	30
3	Communicatie en publiekswerking	32
3.1	Website (informatie voor sector en publiek)	32
3.2	Samenwerkingsplatform Atrium (informatie voor leden en partners).....	36
3.3	Nieuwsbrief (informatie voor sector en publiek)	37
3.4	Reizende fototentoonstelling Erfgoedbibliotheken (culturele activiteit)	40
3.5	Erfgoeddag (culturele activiteit)	40
3.6	Adopt-a-Book (culturele activiteit)	41
3.7	Reizende tentoonstelling over boek- en paperschade (educatief project).....	43
3.8	Artikelen over erfgoedbibliotheken (publicatie)	43
3.9	Flankerende communicatie (ondersteuning)	44
3.10	Diversiteit (sensibilisering)	45
4	Algemene werking	47

o INLEIDING

o.1 INHOUDELIJK VERSLAG

Dit document is het inhoudelijk verslag van het laatste werkingsjaar van de eerste beleidsperiode 2009-2012 van de vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek. Deze organisatie werd eind 2008 opgericht in het kader van het Cultureel-erfgoeddecreet opgericht als netwerk van zes representatieve erfgoedbibliotheeken, namelijk:

- Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience te Antwerpen
- Universiteitsbibliotheek Antwerpen
- Openbare Bibliotheek Brugge
- Universiteitsbibliotheek Gent
- Universiteitsbibliotheek Leuven
- Provinciale Bibliotheek Limburg te Hasselt

In dit vierde werkingsjaar werd de dynamiek gecontinueerd en de werking verder uitgebouwd met een aantal realisaties, waaronder de lancering van *Flandrica.be*, de publicatie van een onderzoeksrapport en strategische nota, de (co-)organisatie van vormingsactiviteiten, alsook de opstart van de projecten *Adopt-a-Book* en *Schaderegistratie*.

Alle gerealiseerde en nog af te werken acties werden in dit verslag gestructureerd volgens hun vermelding in het actieplan 2012, dat op zijn beurt geënt is op de doelstellingen van de beheersovereenkomst die de vzw in april 2009 afsloot met de Vlaamse overheid. Die doelstellingen worden beknopt hernomen in de blauwe kadertjes.

Net als in het actieplan worden de acties geclusterd in vier rubrieken:

- 1 Personeel
- 2 Projecten
- 3 Communicatie en Publiekswerking
- 4 Algemene werking

Sommige acties ondersteunen meerdere doelstellingen. Ze werden geplaatst onder de doelstelling waartoe ze het meest bijdragen.

Per actie wordt eerst (onder *Opzet* en *Timing*) de algemene context geschetst. Daarna volgt een beknopte, evaluerende beschrijving van de initiatieven die de vzw heeft genomen om de doelstellingen uit de beheersovereenkomst te realiseren.

o.2 FINANCIËEL VERSLAG

De financiële jaarrekening is opgenomen in een afzonderlijk document.

0.3 AFKORTINGEN

De afkortingen die in dit document worden gebruikt zijn als volgt te interpreteren:

AKE	Agentschap Kunsten en Erfgoed
AMSAB	Instituut voor Sociale Geschiedenis te Gent
CAG	Centrum Agrarische Geschiedenis te Leuven
CERL	Consortium of European Research Librarians
DBNL	Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren
EHC	Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience te Antwerpen
IBW	Opleiding Informatie- en Bibliotheekwetenschap van de Universiteit Antwerpen
KANTL	Koninklijke Academie voor Nederlands Taal- en letterkunde
KBR	Koninklijke Bibliotheek van België
KBN	Koninklijke Bibliotheek van Nederland
KU Leuven	Universiteitsbibliotheek Leuven
LIBER	Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche
NTU	Nederlandse Taalunie
OB Brugge	Openbare Bibliotheek Brugge
OKBV	de intersectorale commissie Overleg Kunstbibliotheken Vlaanderen van VVBAD
PBL	Provinciale Bibliotheek Limburg te Hasselt
SOMA	Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij te Brussel
STCV	Short Title Catalogus Vlaanderen
UA	Universiteitsbibliotheek Antwerpen
UGent	Universiteitsbibliotheek Gent
VSDC	Vlaamse Studie- en Documentatiecentrum voor vzw's
VVBAD	Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatie

1 PERSONEEL

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek opteert voor een **kleinschalige centrale staf** met de nodige ervaring opdat de structurele werking en de continuïteit gegarandeerd zijn. Niettemin nemen de stijgende kosten voor personeel een steeds grotere hap uit het werkingsbudget.

Dankzij de reserve (die de voorbije jaren bewust werd opgebouwd) én de middelen die vrij zijn gekomen door het zwangerschaps- en borstvoedingsverlof van de coördinator kon de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in 2012 – naast de vaste ploeg van drie medewerkers (de coördinator, de stafmedewerker en de STCV-projectmedewerker) – tijdelijk beschikken over een extra kracht. Rekening houdend met de opmerkingen van het Agentschap Kunsten en Erfgoed bij de tussentijdse evaluatie heeft de Vlaamse Erfgoedbibliotheek ervoor gekozen om het contract van de projectmedewerker preservering en conservering te verlengen tot eind 2012.

Deze 4,08 VTE presteerden samen 6.688 arbeidsuren. Dit leidde tot concrete resultaten op diverse terreinen.

Figuur 1. Het team van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in juni 2012. V.l.n.r.: Susanna De Schepper, Sam Capiou, David Coppoolse, Eva Wuyts

1.1 COÖRDINATOR

Coördinator Eva Wuyts nam in 2012 verschillende initiatieven die de vzw als netwerk van en voor erfgoedbibliotheek op de kaart moesten zetten. De belangrijkste waren de organisatie van een tweede Overlegplatform voor de sector van erfgoedbibliotheek, medewerking aan de masterplannen en de opmaak van een strategische nota met beleidsaanbevelingen, medewerking aan de realisatie van *Flandrica.be* (onder andere participatie in werkpakket I, in de stuurgroep van het project en de coördinatie van de communicatie rond dit project), co-organisatie van een begeleidingstraject rond de aanvraag van het kwaliteitslabel, en de voorbereidingen voor de opstart van een *Adopt-a-Book*-campagne en schaderegistratietraject.

Daarnaast was ze belast met de verdere uitbouw van de organisatie. Dit behelsde onder andere het verder opzetten van het financieel en personeelsbeleid en de bijhorende acties, alsook het vormgeven van de netwerkstructuur en het verfijnen – in overleg met het bestuur – van het beleid van de organisatie (onder andere het herwerken van de meerjarenbegroting, het opstellen van actieplannen en sneuvelteksten, de coördinatie (inclusief eindredactie) van het beleidsplanningstraject...). Eva zorgde ook voor de aansturing van het team, de externe communicatie (waaronder overleg met andere actoren in het cultureel-erfgoedveld) en adviesverlening. Tot en met 13.02 was de coördinator met zwangerschapsverlof.

1.2 STAFMEDEWERKER ONTSLUITING EN DIGITALISERING

Stafmedewerker David Coppoolse heeft zich in 2012 vooral toegelegd op de coördinatie van het *Flandrica.be*-project, dat als gedistribueerd project met zes partnerorganisaties, vijf projectwerkgroepen en zes lokale digitaliseringsteams zeer complex was. Verder was hij als expert betrokken bij het onderzoek in functie van de masterplannen van de UA voor de onderwerpen ontsluiting en digitalisering. Zo zorgde hij onder andere voor de beleidsaanbevelingen voor die domeinen. Hij vertegenwoordigde de vzw op relevante platformen voor digitalisering (zoals het Europeana Overlegplatform Vlaanderen) en was als ondervoorzitter betrokken bij de opstart van een Platform Digitale Duurzaamheid voor Vlaanderen. Daarnaast ondersteunde hij de vzw op het gebied van ICT (onder andere onderhoud websites, integratie databanken) en communicatie (onder andere actualiseren websites, aanmaak nieuwsbrieven, lay-out communicatiemiddelen). Hij volgde de relevante ontwikkelingen in de sector en deelde expertise via de website en adviesvragen. Omwille van het zwangerschapsverlof van de coördinator nam David in het begin van 2012 enkele coördinerende taken van haar over (onder andere de aansturing van het team en de voorbereiding van de bestuursvergaderingen). Hij droeg eveneens actief bij aan de opmaak van het beleidsplan 2013-2017 van de vzw.

1.3 PROJECTMEDEWERKER STCV

STCV-projectmedewerker Diederik Lanoye ging vanaf 01.02.12 aan de slag bij de KU Leuven. Gedurende één maand kon hij zijn opvolgster Susanna De Schepper (die op 01.01.2012 in dienst trad van de vzw) opleiden en begeleiden in de voortzetting van zijn prioritaire taak, namelijk het onderhoud van de *Short Title Catalogus Vlaanderen*. Daarnaast werden hij en Susanna ingeschakeld voor andere projecten, namelijk voor:

- de opvolging van het *Abraham*-project en begeleiding van de gegevensinvoer in deze databank van de krantencollectie van de KBR
- medewerking aan het beleidsplan 2013-2017
- deelname aan de begeleidingscommissie van Anet
- medewerking aan het *Overlegplatform voor erfgoedbibliotheken*
- medewerking aan *Flandrica.be* (als lid van werkpakket I)

Daarnaast stond de projectmedewerker zelf in voor de content op zijn deelwebsite 'Oude drukken' door de redactie van agenda- en nieuwsberichten, het invoeren van bronnen in de documentatiemodule enzovoort.

1.4 PROJECTMEDEWERKER PRESERVERING EN CONSERVERING

Sam Capiou werkte van 01.10.11 tot 27.02.12 met een vervangingscontract voor de vzw. Na een gunstige evaluatie is dit contract bij de terugkeer van de coördinator omgezet in een arbeidsovereenkomst van bepaalde duur tot 31.12.12. Op die manier konden we de opgebouwde expertise in huis houden en verder valoriseren, alsook het kleine personeelsteam versterken doordat hij zich verder kan toeleggen op het domein preservatie/conservering. Hij vervulde het volgende takenpakket: administratie (onder andere loonbeheer, facturatie, correspondentie, notulering ...), communicatie (onder andere redactie van nieuws- en agendaberichten voor de website en de nieuwsbrief), en ondersteunende taken voor de projecten *Schaderegistratie* en *Adopt-a-Book*. Sam werkte ook in overleg met FARO een voorstel uit voor vorming op maat van erfgoedbibliotheken en hij nam deel aan de werkgroepen die het beleidsplan en de strategische nota schreven.

1.5 EXTERNE MEDEWERKERS

Voor de opvolging en uitvoering van projecten en andere initiatieven van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek is ook personeel van de **partnerbibliotheeken** ingezet.

Daarnaast doet de vzw in bepaalde gevallen een beroep op externe medewerkers om haar doelstellingen te realiseren. In 2012 werd er voor twee acties met **consultants** samengewerkt die hier ook financieel voor werden vergoed:

- Iris Steen voor de begeleiding van de opmaak van het beleidsplan 2013-2017 en een strategische nota.
- Frank Düring (KÖBRA) voor een brainstorm in het kader van *Adopt-a-Book*.

In de periode maart-juni liep Nina Vanhevel **stage** bij de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in het kader van de opleiding Informatie en Bibliotheekwetenschap (UA). Ze werd daarin begeleid door de STCV - projectmedewerker en de coördinator.

2 PROJECTEN

Art 3.1° Vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek brengt op een uniforme wijze het cultureel erfgoed van erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen in kaart, inclusief de noden en behoeften.

2.1 COLLECTIEWIJZER ERFGOEDBIBLIOTHEKEN (OVERZICHT VAN ERFGOEDCOLLECTIES IN VLAAMSE BIBLIOTHEKEN IN EEN ONLINE DATABANK)

2.1.1 Opzet

De *Collectiewijzer Erfgoedbibliotheeken* is een middel om gestandaardiseerde **kwalitatieve en kwantitatieve informatie van alle erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen en Brussel** te verzamelen, te beheren en ter beschikking te stellen.

2.1.2 Timing

Het onderhoud van de databank en het updaten van de collectiegegevens zijn structureel.

2.1.3 Initiatieven

Het gegevensonderhoud van de databank beperkte zich in 2012 tot het uitvoeren van **incidentele updates**. Het ging dan om correcties die werden opgemerkt door eigen medewerkers of wijzigingen die spontaan werden aangemeld door collectiebeherende instellingen.

Het is de bedoeling dat de *Collectiewijzer Erfgoedbibliotheeken* ook in de toekomst gebruik kan blijven maken van de algemene (contact-)gegevens van de instellingen in de *Vlabidoc*-databank van de VVBAD. Hierover werden reeds in 2011 afspraken gemaakt, onder meer in het licht van de overschakeling van de VVBAD op een nieuw systeem voor CRM. Om de integratie te kunnen handhaven bij de komst van dit nieuwe systeem, maakte de Vlaamse Erfgoedbibliotheek begin 2012 enkele technische en functionele wensen over aan de VVBAD. De implementatie wordt verwacht in 2013.

2.2 OPMAAK *BELEIDSPLAN 2013-2017*

2.2.1 Opzet

De **ontwikkeling van een visie en een beleid voor erfgoedbibliotheeken** in Vlaanderen en Brussel voor de periode 2013-2017.

2.2.2 Timing

Het beleidsplan werd ingediend op 31.03.

2.2.3 Initiatieven

Voor een uitvoerige beschrijving van het beleidsplanningstraject en alle vergaderingen van het kernteam, het planningsteam en bestuur verwijzen we naar het *Beleidsplan 2013-2017*.¹ Op 08.05 werden de voorzitter, de secretaris-penningmeester en de coördinator door de beoordelingscommissie uitgenodigd om hun plan te verduidelijken. Op 04.12 onderhandelden diezelfde personen, aangevuld met de ondervoorzitter, met het Agentschap Kunsten en Erfgoed over de opmaak van de beheersovereenkomst.

Hoewel zowel de bevoegde beoordelingscommissie, de administratie als de minister van Cultuur het ingediende plan bijzonder gunstig hadden beoordeeld en zelfs een gevoelige verhoging van de werkingskredieten hadden voorgesteld, kreeg het bestuur eind september te horen dat de Vlaamse regering had beslist om de vzw slechts 310.000 euro per jaar toe te kennen. Dat bedrag ligt ver onder de gevraagde werkingsmiddelen. Daarom startten de staf en het bestuur in het najaar een intens denktraject op waarbij het beleidsplan van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek volledig werd herwerkt. Uiteindelijk bleek dat de vzw zowat alle nieuwe initiatieven uit haar beleidsplan moet schrappen en dat er sterk gesnoeid moet worden in de huidige staf van 4 VTE. Hierdoor verdwijnt belangrijk menselijk kapitaal uit onze organisatie, en daarmee onmisbare kennis en ervaring.

Art 3.2° Vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek ondersteunt en verzorgt de bibliografische ontsluiting van cultureel erfgoed in erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen.

2.3 MASTERPLAN ONTSLUITING/DIGITALISERING (PLAN VAN AANPAK)

2.3.1 Opzet

Het *Masterplan Ontsluiting/Digitalisering* heeft als opzet om de **noden en behoeften van erfgoedbibliotheeken** in Vlaanderen en Brussel op het vlak van de **bibliografische ontsluiting en digitalisering** van hun erfgoedcollecties in kaart te brengen en een plan van aanpak daaromtrent te formuleren.

2.3.2 Timing

De publicatie van het onderzoeksrapport met bijhorende beleidsaanbevelingen was voorzien in de loop van 2012.

2.3.3 Initiatieven

Zie onder 2.7 *Masterplan Preservering/Conservering*.

¹ Beschikbaar via <http://www.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/node/2579>.

2.4 SHORT TITLE CATALOGUS VLAANDEREN (BESCHRIJVING VAN OUDE VLAAMSE PUBLICATIES IN EEN ONLINE DATABANK)

2.4.1 Opzet

De *Short Title Catalogus Vlaanderen* (STCV) beoogt de uitbouw van een online databank met gedetailleerde **bibliografische beschrijvingen van edities gedrukt in Vlaanderen in de zeventiende en achttiende eeuw**.

2.4.2 Timing

De uitbouw en aanvulling van deze databank door een projectmedewerker is voorzien voor de hele beleidsperiode.

2.4.3 Initiatieven

2.4.3.1 Aanvulling databank

STCV-databank groeide in 2012 verder aan. Op 01.01.2013 bevatte de databank 18.033 unieke editiebeschrijvingen. Dat is 1.880 meer dan een jaar voordien, wat een groei met 11,6% betekent. Het aantal ontsloten exemplaren steeg met 3.6330 (13,4%) tot 30.756. Door de combinatie van een continue werking in enkele partnerbibliotheken van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de bijdragen vanuit samenwerkingen met andere Vlaamse erfgoedbibliotheken werd het streefcijfer van 2.400 exemplaren dus opnieuw ruimschoots overstegen.

De STCV was in 2012 **actief in 4 Vlaamse erfgoedbibliotheken**. De projectfase in de **Centrale Bibliotheek van de KU Leuven**, die in mei 2011 was gestart, werd midden mei afgerond. Tijdens deze fase groeide de STCV-databank met 2.241 exemplaren (1.548 hiervan werden al toegevoegd in 2011, de resterende 693 in 2012) die werden beschreven in 1.942 beschrijvingen, waarvan 778 (40%) nieuw waren voor de STCV. Dit betekent dat voor deze bibliotheek nu alle Vlaamse drukken uit de zeventiende eeuw verwerkt zijn, zowel de resterende Nederlandstalige, waar in een vorige fase aan gewerkt werd, als alle anderstalig drukwerk en dit zowel van de verwerkte als van de onverwerkte reserve. Voor de STCV betekent dit een uitbreiding en ondersteuning van haar hoofdfocus op de zeventiende eeuw en voor de Centrale Bibliotheek een verdere ontsluiting voor onderzoekers en het bredere publiek van, vooral, hun onverwerkte reserve.

Op 14 mei startte een nieuwe STCV-projectfase in de **Openbare Bibliotheek Brugge** (in de hoofdbibliotheek Biekorf). Deze projectfase heeft tot doel om alle Vlaamse werken gedrukt vóór 1801 te behandelen. De fase zal ongeveer 10 maanden duren en afgerond worden in maart/april 2013. In 2012 werden al 1.343 exemplaren verwerkt. Meer dan 68% hiervan leverde nieuwe beschrijvingen op, waardoor deze fase momenteel dus al zeer winstgevend blijkt te zijn voor de STCV.

Naast twee projectsamenwerkingen met partnerbibliotheken van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek werden er ook twee projectfases opgezet met externe partners. In maart werd een samenwerking goedgekeurd en aangevangen met het **Stadsarchief Turnhout**. Alle Vlaamse drukken uit hun historische boekencollectie van vóór 1801 zullen worden verwerkt in de STCV-databank. Dit zal gebeuren door een medewerker van het stadsarchief die de tweede STCV-workshop in 2011 bijwoonde. De STCV-projectmedewerkster staat in voor de begeleiding en de controle van de beschrijvingen. Dankzij deze samenwerking zal het Stadsarchief Turnhout over de nodige expertise beschikken voor het verder ontsluiten van hun (niet-Vlaamse) collectie in een online catalogus. In 2012 werden er 326 exemplaren toegevoegd aan de STCV, waarvan 44% nieuwe beschrijvingen.

Er wordt op een gelijkaardige manier gewerkt in de langlopende samenwerking die werd opgezet met de **Museum Plantin-Moretus**. Een catalogograaf van het museum beschrijft momenteel de nog onverwerkte delen van de collectie en voert de Vlaamse drukken die hij aantreft ook in in STCV. Op deze manier

werden in het afgelopen jaar 310 exemplaren en 195 nieuwe beschrijving (63%) aan de databank toegevoegd.

Naast de projectmatige invoer werden er ook heel wat exemplaren ingevoerd uit **andere collecties** wanneer zich hiervoor mogelijkheden aandienen. Verschillende voormalige STCV-medewerkers voegen exemplaren en beschrijvingen toe uit collecties in binnen- en buitenland. Op deze manier werden in het afgelopen jaar niet minder dan 961 exemplaren toegevoegd, waarvan 376 (of 39%) nieuwe beschrijvingen uit bibliotheken in Vlaanderen (Centrale Bibliotheek en Maurits Sabbebibliotheek KU Leuven, Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, Universiteitsbibliotheek Gent), Brussel (Koninklijke Bibliotheek), Nederland (Koninklijke Bibliotheek, Universiteitsbibliotheek Leiden, Bibliotheca Thysiana), Frankrijk (Bibliothèque municipale de Lyon, Bibliothèque Mazarine, Bibliothèque nationale de France), Ierland (Trinity College Dublin) en de Verenigde Staten (Folger Shakespeare Library).

2.4.3.2 Internationale samenwerking

De databank van de Short Title Catalogus Vlaanderen krijgt ook steeds meer internationale erkenning. De goede banden met de **STCN**, het zusterproject in Nederland, worden verder onderhouden. Het is dankzij de informatie van de STCN-medewerkers dat de beschrijvingen uit Trinity College Dublin konden worden toegevoegd. De STCV is nu opgenomen in de meta-zoekmachine van de portaalsite voor Beneluxstudies (Virtuelle Fachbibliotheek Benelux) van de **Universiteit van Münster**. Ook werd er informatie van de STCV verwerkt en opgenomen in het Europese USTC-project (**Universal Short Title Catalogue**), dat bezig is met een uitbreiding naar de jaren 1601-1650. De STCV zal duidelijk zichtbaar zijn in deze databank.

Verder kwamen er enkele vragen binnen uit het buitenland: van de **British Library (London, UK)** met een vraag tot mogelijke samenwerking (waarbij zij Vlaamse drukken uit hun collectie signaleren aan STCV); een vraag om advies en informatie van de **universiteit van Wroclaw (Polen)** waar het department Nederlandse letterkunde samen met de bijzondere collecties van de universiteitsbibliotheek de collectie 'neerlandica' in kaart willen brengen (ca. 30.000 volumes); en ten slotte reikte **Smith College Library (Massachusetts, US)** informatie aan van een tot nog toe onbekende Vlaamse druk die zij bezitten.

2.4.3.3 Collegagroep

De STCV-collegagroep, die bestaat uit de projectmedewerker en de oud-projectmedewerkers Goran Proot (UA), Stijn Van Rossem (UA), Diederik Lannoye (KU Leuven) en Steven Van Impe (EHC), blijft een belangrijke rol spelen in het project. Zij zijn het belangrijkste klankbord voor het werk van beschrijvers en controleurs. Vragen in verband met het regelwerk en interpretaties van de STCV-handleiding worden systematisch voorgelegd aan de groep. Mogelijke aanvullingen en noodzakelijke wijzigingen worden grondig besproken en leiden tot een collectieve beslissing. Dit garandeert de samenhang van de STCV-beschrijvingsregels en dus de kwaliteit van de databank.

2.4.3.4 Stage

Tussen 05.03 en 04.07 liep Nina Vanhevel stage bij de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in het kader van de opleiding Informatie en Bibliotheekwetenschap (UA). In samenwerking met de STCV-projectmedewerker contacteerde zij erfgoedbibliotheeken in Gent en omgeving om de Vlaamse Erfgoedbibliotheek, en specifiek prospectieplannen voor het STCV-project, toe te lichten. Concreet stelde zij een STCV-selectielijst op voor de kleine collectie oude drukken van het Rijksarchief in Gent. Een uitgebreidere prospectie vond plaats in de bibliotheek van het Bisschoppelijk Seminarie in Gent. Hierbij stelde zij een STCV-selectielijst op en zij deed een steekproef naar de betrouwbaarheid ervan en naar de dubbel/nieuw-verhouding. Aanvullend verzamelde ze de nodige gegevens in verband met collectiebeschrijving voor opname van deze instelling in de databank *Collectiewijzer Erfgoedbibliotheeken* en evalueerde ze het (aan de hand van de *Cometa*-standaard) vernieuwde formulier hiervoor.

2.5 ABRAHAM (REGISTRATIE VAN BELGISCHE KRANTEN IN EEN ONLINE DATABANK)

2.5.1 Opzet

Abraham beoogt de realisatie van een online **databank van Belgische kranten bewaard in Vlaamse bibliotheken en andere erfgoedinstellingen**, op papier, als microvorm, in digitale vorm.

2.5.2 Timing

De uitbouw en aanvulling van deze databank door een projectmedewerker was voorzien tot eind 2010. Het onderhoud ervan is structureel.

2.5.3 Initiatieven

Met de uitdiensttreding van de projectmedewerker eind 2010 werd het onderhoud en de verdere uitbouw van de databank ingebed in de structurele werking van de vzw. Taken werden op basis van competenties en beschikbaarheid uitgevoerd door de rest van de personeelsploeg. Het invoeren van incidentele updates (in 2012 voor de collecties van gemeenten Maldegem, Poperinge en Sint-Truiden) in de databank was een taak van de **STCV-projectmedewerker** (die tevens het nieuwe aanspreekpunt werd), de stafmedewerker droeg zorg voor het up-to-date houden van het luik 'Kranten' op de organisatiewebsite en de coördinator volgde de beleidsmatige aspecten op.

In het najaar van 2011 leverde de afdeling Kranten van de **KBR** in uitvoering van een samenwerkingsovereenkomst een dataset aan voor invoer van (een deel van) hun collectie in *Abraham*. Na een aantal steekproefsgewijze controles bleek dat de geleverde data op vele punten kwalitatieve mankementen vertoonden die het onmogelijk maken om deze gegevens in de huidige toestand op te nemen in de databank. De KBR werd hiervan eind 2012 op de hoogte gesteld. Op het voorstel om een tijdelijke medewerker (aangesteld door de KBR) de nodige correcties te laten uitvoeren werd voorlopig nog niet ingegaan.

In mei schreef voorzitter Pierre Delsaerdt naar aanleiding van de digitalisering door de KBR van 70 Belgische kranten een **opiniestuk** dat werd ondertekend door de directeuren en hoofdbibliothecarissen van de zes partnerbibliotheken. Daarin kaarten zij de erg beperkte terbeschikkingstelling aan en pleiten zij voor een samenwerking met andere bibliotheken. Het stuk werd niet gepubliceerd maar vormde wel de aanleiding voor een artikel dat op 15.05 verscheen in *De Standaard*.

Op 12.12 kwam de **stuurgroep** van *Abraham* opnieuw samen voor een evaluatie en voor de bepaling van toekomstige prioriteiten.

2.6 COMETA (AFSTEMMING)

2.6.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek treedt op als medepromotor van het *Cometa*-model voor het maken van kwaliteitsvolle, uitwisselbare **basisbeschrijvingen** van collecties op collectieniveau.

2.6.2 Timing

In 2012 wordt het model verder in de erfgoedsector geïntroduceerd. In de beleidsperiode 2013-2017 zal het model verder worden geoperationaliseerd in de erfgoedbibliotheeksector.

2.6.3 Initiatieven

Op 31.01 organiseerden FARO, Vlaamse Erfgoedbibliotheek en PACKED een **workshop** over het *Cometa*-model. De workshop was al snel volzet. Om praktische redenen was het niet mogelijk een

tweede sessie te organiseren. In 2013 zullen trainingssessies over *Cometa* worden voorzien binnen een vormingstraject over digitale duurzaamheid.

Op 5 mei 2012 nam de stafmedewerker deel aan een bijeenkomst voor het **bètatesten** van een installatieprofiel voor collectiebeschrijvingen op basis van *Cometa* in het opensourcepakket *CollectiveAccess*, dat wordt ontwikkeld door FARO.

In 2012 werd tevens een begin gemaakt met het **verzamen van praktijkervaringen** met *Cometa*. Het model wordt in de sector namelijk op verschillende plaatsen opgepikt. In het licht van de verdere ontwikkeling van het model als standaard binnen Vlaanderen is het van belang de bruikbaarheid van het model te monitoren en waar nodig, in overleg met de effectieve gebruikers, bij te stellen. In 2013 zal een daarom in samenwerking met FARO en PACKED een gebruikersgroep worden opgestart.

N.B: Naast het beheer van de *Collectiewijzer Erfgoedbibliotheken* en de promotie van het *Cometa*-model onderneemt de vzw via de opmaak van Masterplannen, de organisatie van overleg en vorming en haar helpdesk nog acties om de noden en behoeften in kaart te brengen.

Art 3.3° Vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek brengt via de opmaak van een masterplan de noden en behoeften van erfgoedbibliotheken in Vlaanderen in kaart op het vlak van preservering en conservering van cultureel-erfgoedcollecties

2.7 MASTERPLAN PRESERVERING/CONSERVERING (PLAN VAN AANPAK)

2.7.1 Opzet

Het *Masterplan Preservering/Conservering* heeft als opzet om de **noden en behoeften** van erfgoedbibliotheken in Vlaanderen en Brussel op het vlak van **preservering en conservering** in kaart te brengen en op basis hiervan een eindrapport te formuleren met beleidsaanbevelingen voor een gecoördineerde aanpak van de conserveringsproblematiek in de volgende beleidsperiode.

2.7.2 Timing

In de loop van 2012 zal het onderzoeksrapport met bijhorende beleidsaanbevelingen publiek gemaakt worden.

2.7.3 Initiatieven

in het voorjaar 2012 werkte de projectmedewerker Preservering en Conservering in nauw overleg met Pierre Delsaerdt, Lieve Watteeuw (KU Leuven) en de stafmedewerker Ontsluiting en Digitalisering aan een definitief **onderzoeksrapport** van het onderzoek dat door de Universiteit Antwerpen werd uitgevoerd bij 25 erfgoedbibliotheken. Dit rapport werd op 31 mei door de projectmedewerker Preservering en Conservering op de vergadering van de Raad van Bestuur van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek gepresenteerd en overhandigd. Het rapport kreeg de veelzeggende titel *De wet van de remmende achterstand. Preservering, conservering, ontsluiting en digitalisering in Vlaamse erfgoedbibliotheken*.²

Om de conclusies uit het rapport te vertalen in heldere beleidsaanbevelingen werd een werkgroep opgericht die onder leiding van consultant Iris Steen in de maanden juli tot en met september werkte aan

² Beschikbaar via <http://www.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/node/2544>.

de **strategische nota** *Erfgoedbibliotheken in actie. Aanbevelingen voor een performante sector in 2020*.³ De werkgroep bestond, naast de vier auteurs van het onderzoeksrapport, uit:

- Eva Wuyts (Vlaamse Erfgoedbibliotheek)
- An Renard (EHC)
- Steven Van Impe (EHC)
- Martine Balcer (PBL)
- Bruno Vermeeren (VVBAD)
- Jeroen Walterus (FARO).

De nota werd besproken en goedgekeurd door de Raad van Bestuur.

Zowel het onderzoeksrapport als de strategische nota werden door de Vlaamse Erfgoedbibliotheek gepubliceerd en bij de Koninklijke Bibliotheek gedeponneerd. Beide documenten werden door de coördinator en Pierre Delsaerd voorgesteld op het **Overlegplatform voor erfgoedbibliotheken**. Via postbedeling ontvingen alle erfgoedbibliotheken in Vlaanderen en Brussel een exemplaar van beide documenten.

Inhoudelijk schetsen *De wet van de remmende achterstand* en *Erfgoedbibliotheken in actie* het beeld van een slechts stilaan ontwakende sector die de voorbije decennia geen of onvoldoende aandacht heeft gekregen en daardoor op vele vlakken een grote achterstand heeft opgelopen. Om remmende achterstanden weg te werken en erfgoedbibliotheken in staat te stellen hun rol en verantwoordelijkheid daadwerkelijk op te nemen, wordt in de strategische nota een set van **vijf aanbevelingen** gedaan om een inhaalbeweging te maken. Centraal in deze set voorstellen staat de creatie van een waarderingssysteem voor erfgoedcollecties in bibliotheken, zodat prioriteiten kunnen gesteld worden bij het inzetten van middelen voor het inlopen van achterstanden. Het onderzoeksrapport en de bijhorende beleidsaanbevelingen werden op 18.09 door het Dagelijks Bestuur op het kabinet van minister Schauvliege besproken.

2.8 UPLA - SCHADEREGISTRATIE (MODELPROCEDURE)

2.8.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil ervoor zorgen dat elke instelling in Vlaanderen en Brussel die een erfgoedbibliotheek beheert, in staat is om **zelfstandig de schade aan de eigen collectie op te meten** op basis van de expertise, modellen en instrumenten die door de vzw worden ontwikkeld en/of ter beschikking gesteld.

2.8.2 Timing

De realisatie is voorzien voor september 2013.

2.8.3 Initiatieven

In het najaar van 2011 gaf het Dagelijks Bestuur de projectmedewerker Preservering en Conservering de opdracht om de mogelijkheden tot samenwerking te onderzoeken met de twee **buitenlandse modellen** voor schaderegistratie beiden gelden als de facto standaarden, namelijk *Preservation Assessment Survey* (PAS) van de British Library en de *Universal Procedure for Archive Assessment* (UPAA) van het Nationaal Archief in Den Haag.

Na een gedetailleerde afweging van alle pro's en contra's opteerde het Dagelijks Bestuur in samenwerking met experte Lieve Watteeuw (KU Leuven) ervoor om het **UPAA-model** naar Vlaanderen

³ Beschikbaar via <http://www.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/node/2547>.

te brengen, en te herwerken naar een specifiek model voor erfgoedbibliotheken. Na een overleg op 03.05 tussen de coördinator en Gerrit de Bruin, hoofd van het conservatiedepartement van het Nationaal Archief, bleek dat het Nationaal Archief bereid was om de bronbestanden van het UPAA-model gratis ter beschikking te stellen. Vervolgens werd via formele briefwisseling in juni en juli tussen de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de Nederlandse algemene rijksarchivaris M.J. Berendse werd een samenwerkingsakkoord tussen beide partijen afgesloten.

Omdat de expertise voor het herwerken en aanpassen van het oorspronkelijke archiefmodel naar een bibliotheekmodel niet aanwezig was binnen de staf van de vzw, lanceerde de Vlaamse Erfgoedbibliotheek op 20.07 via haar communicatiekanalen (website en nieuwsbrief) een **offertevraag**. Op basis van de offertes gunde de jury, die bestond uit Pierre Delsaerd (voorzitter), Eva Wuyts (secretaris), An Renard, Martine Balcer, Lieve Watteeuw en Sam Capiou, de opdracht aan Boekrestauratie De Valk.

Op een opstartvergadering met Boekrestauratie De Valk op 23.11 werd afgesproken dat de opdracht pas zou worden aangevat in januari 2013. Hierdoor zal ook de geplande publicatie van een **schadeatlas** en de organisatie van vorming op maat ten vroegste eind 2013 kunnen worden gerealiseerd.

Een **klankbordgroep** van deskundigen en gebruikers begeleidt het project. Deze klankbordgroep wordt samengeroepen bij cruciale fases om te streven naar een consensus over het te ontwikkelen model en de voorgestelde vorming. De klankbordgroep bestaat uit:

- Pierre Delsaerd, Voorzitter klankbordgroep (Vlaamse Erfgoedbibliotheek)
- Leen Breyne (FARO)
- Sam Capiou (Vlaamse Erfgoedbibliotheek)
- Gerrit de Bruin (Nationaal Archief, Nederland)
- Marijn De Valk (Boekrestauratie De Valk, Nederland)
- Guy De Witte (De Zilveren Passer)
- Hilde Schalkx (Hoogduin Restauratoren, Nederland)
- Serafien Hulpiau (UGent)
- Griet Kockelkoren (FARO)
- Imke Neels (Koninklijke Bibliotheek, Nederland)
- Ellen Storms (UA)
- Dorrit Van Camp (EHC)
- Ludo Vandamme (OBB)
- Marleen Vandenreyt (PBL)
- Elke Van Herck (Dienst Collectiebeleid/Behoud en Beheer van de Musea stad Antwerpen)
- Lieve Watteeuw (KU Leuven)
- Eva Wuyts (Vlaamse Erfgoedbibliotheek)

Art 3.4° Vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek ontwikkelt samen met haar partnerbibliotheken een gedistribueerd gecoördineerd collectiebeleid.

2.9 COLLECTIEBELEID (STAPPENPLAN)

2.9.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil een stappenplan opstellen om de **individuele collectiebeleidspannen van de zes partnerbibliotheken op elkaar af te stemmen** en te verzekeren dat hun collecties op de meest efficiënte manier verder worden uitgebouwd en bewaard, met een bijzondere aandacht voor Flandrica.

2.9.2 Timing

Collectiebeleid is een blijvend aandachtspunt binnen de organisatie en haar netwerk. De realisatie van het stappenplan is voorzien tegen eind 2012.

2.9.3 Initiatieven

2.9.3.1 Collegagroep Collectiebeleidsplanning

De coördinator overlegde in de loop van 2012 regelmatig met FARO in functie van de opmaak van een plan van aanpak en vorming rond collectieplannen. Eind 2012 werd tussen beide organisaties afgesproken om samen een **collectiebeleidsplanningstraject** op te starten voor de zes partnerbibliotheken. Dit zal in januari 2013 starten in de vorm van een collegagroep. Deze groep zal de komende twee jaren onder leiding van FARO en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek achtmaal samen komen. Bij elke bijeenkomst vernemen de deelnemers wat de volgende stap is tot het schrijven van een goed collectieplan. In de periode tussen twee collegagroepen is er tijd om binnen de eigen instelling met deze informatie concreet aan de slag te gaan. Daarnaast is er bij elke vergadering ook voldoende tijd om hierover te overleggen met de collega's uit de vijf andere erfgoedbibliotheken.

Omdat de expertise, de methodieken en modellen die binnen dit traject worden ontwikkeld ook relevant zijn voor andere erfgoedbibliotheken, worden alle stappen en tips **gedocumenteerd** en vanaf 2015 door FARO en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek ter beschikking gesteld van de hele cultureel-erfgoedsector.

2.9.3.2 Werkgroep Collectiebeleid

In 2010 werd er, met goedkeuring van de Raad van Bestuur van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek, tussen EHC, UGent en KU Leuven een protocol afgesloten met betrekking tot de bewaring van buitenlandse kranten. Deze afspraak vormde de eerste aanzet tot een overleg tussen de partners van Vlaamse Erfgoedbibliotheek. Om nieuwe mogelijkheden tot collectieafspraken te verkennen werd een **werkgroep** in het leven geroepen met vertegenwoordigers van de zes partnerbibliotheken. Die kwam in 2012 tweemaal samen: op 06.06 en 11.09. Agendapunten waren onder meer de verbreding van het protocol naar bijlagen van buitenlandse kranten, binnenlandse kranten en parlementaire stukken.

Art 3.5° Vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek ontwikkelt een Virtuele Vlaamse Erfgoedbibliotheek, waarin cultureel-erfgoedcollecties van erfgoedbibliotheken in Vlaanderen bibliografisch en cultureel ontsloten worden.

2.10 VIRTUELE VLAAMSE ERFGOEDBIBLIOTHEEK / FLANDRICA.BE (ONTWIKKELINGSPLAN)

2.10.1 Opzet

Flandrica.be, de virtuele Vlaamse Erfgoedbibliotheek, **bundelt het gedigitaliseerd erfgoedmateriaal van de Vlaamse erfgoedbibliotheken**, en van de zes partnerbibliotheken van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in het bijzonder, in een beeldbank die het brede publiek laat kennismaken met de rijkdom van hun collecties.

2.10.2 Timing

Het voorbereiden en realiseren van *Flandrica.be* nam de hele beleidsperiode in beslag. De lancering van het portaal was voorzien voor eind 2012. In de beleidsperiode 2013-2017 zal de online erfgoedbibliotheek

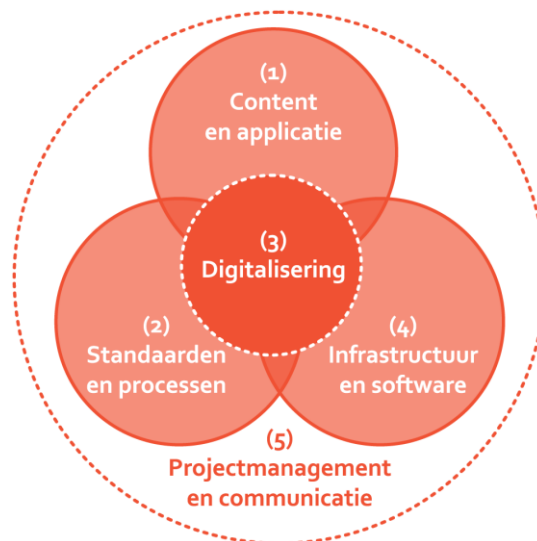
verder worden uitgebouwd in samenwerking met de partners van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en andere erfgoedbibliotheeken.

2.10.3 Initiatieven

Voor *Flandrica.be* zal in de loop van 2013 een uitgebreid eindrapport worden opgesteld. We beperken ons daarom hier tot het noemen van de belangrijkste realisaties.

2.10.4 Samenwerkingsproject in netwerkverband

Het project bracht vijftientig medewerkers van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en haar partnerbibliotheek samen in vier inhoudelijke **werkgroepen en een stuurgroep**. Elke projectpartner was vertegenwoordigd in elke werkgroep. Zo kon maximaal gebruik worden gemaakt van kennis en ervaring die reeds aanwezig was bij de partnerbibliotheeken, terwijl tegelijkertijd minder ervaren partners optimaal konden profiteren van de kunde van hun collega's. Als resultaat heeft elk van de partners voldoende kennis in huis om digitaliseringsprojecten end-to-end zelfstandig uit te voeren. Dat was, naast het realiseren van een gezamenlijk erfgoedportaal, de belangrijkste doelstelling van het project.

Figuur 2. De werkpakketten van Flandrica.be

De projectorganisatie beperkte zich niet tot de zentrale werkgroepen: elk van de bibliotheken voerde zelfstandig een project uit voor de digitalisering van de door haar geselecteerde werken. Daarbij waren nog tientallen andere personeelsleden betrokken. Naar schatting spendeerden de partnerbibliotheeken **ruim 48 mensmaanden** aan het project. Om alle aan *Flandrica.be* werkende personeelsleden bij het project te betrekken, werd op 16.02 een ontmoetingsdag georganiseerd.

De dagelijkse **aansturing** van het project gebeurde door de stafmedewerker, die optrad als projectcoördinator, leider van werkpakket 3 en 5, en ondervoorzitter van de stuurgroep. De stuurgroep was verder samengesteld uit de coördinator van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de leiders van de werkpakketten 1, 2 en 4 (Ariane Van de Vyver (UGent), Jan Corthouts (UA) en Veronique Verspeurt (KU Leuven)), en had als voorzitter Mel Collier, hoofdbibliothecaris van de KU Leuven. De stuurgroep kwam in 2012 vijf maal bijeen.

2.10.5 Integrale digitalisering van werken uit Vlaamse erfgoedbibliotheeken

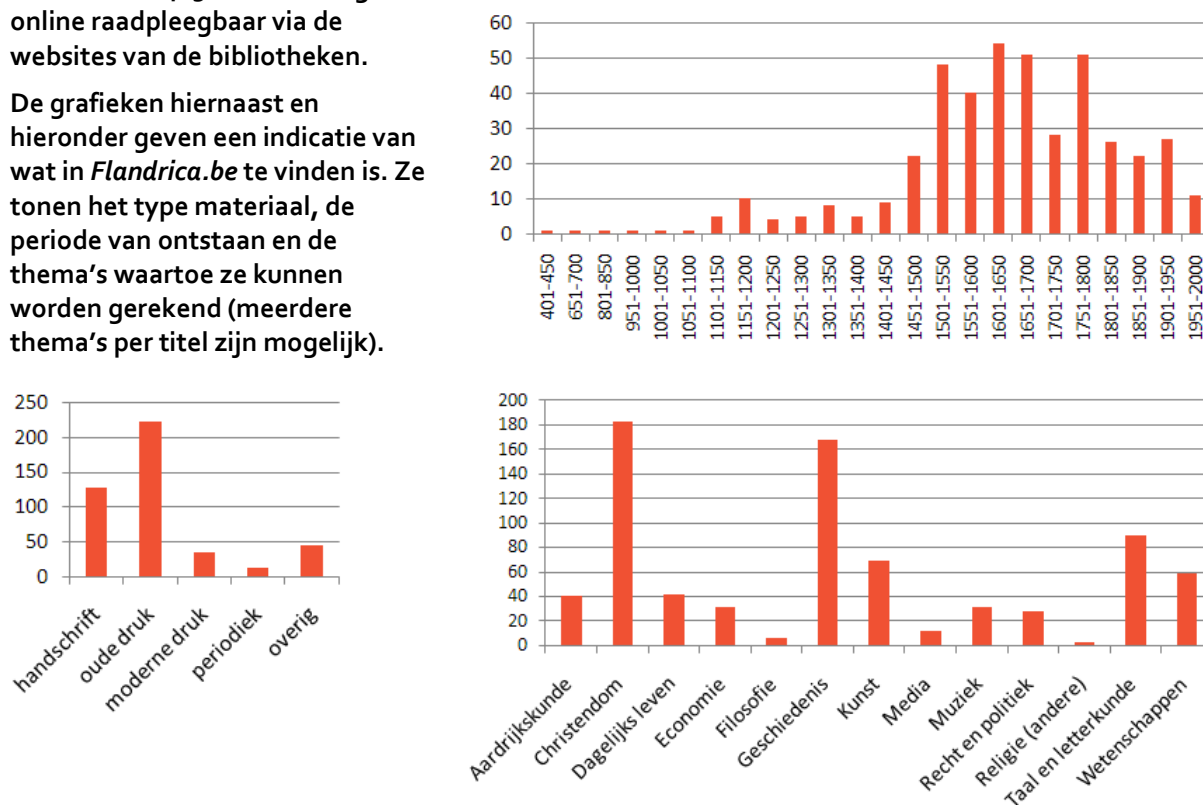
Tijdens het project werd een selectie gemaakt van **ca. 550 werken** uit de partnerbibliotheeken. Hierbij werden tevens voor toekomstige uitbreidingen herbruikbare selectiecriteria opgesteld. Het merendeel van deze werken was nog niet gedigitaliseerd. Voor de digitalisering werden gezamenlijke kwaliteitseisen opgesteld, op basis waarvan de scanning door de bibliotheken voornamelijk 'in huis' werd uitgevoerd. De bibliotheken brachten elk afzonderlijk de gedigitaliseerde werken online, via een eigen (al dan niet voorlopige) infrastructuuroplossing. Waar nodig klaarden ze hiervoor ook de auteursrechten.

Als een werk nog niet was beschreven, werd de metadata ervan opgenomen in de online catalogus van de bibliotheek. De formele beschrijvingen werden geaggregeerd vanuit de bibliotheekcatalogi. Daarnaast werden **aanvullende metadata** gecreëerd, speciaal voor de weergave van de werken op het *Flandrica.be*-portaal: inhoudelijke en geografische trefwoorden en een informatieve toelichting bij het werk. Dat laatste helpt de bezoeker zich een beeld te vormen van het belang van een (soort) werk. Om

de werken op een aantrekkelijke manier te presenteren, werden per werk tot vijf afbeeldingen geselecteerd voor weergave op het portaal. Deze afbeeldingen werden elk ook van een titel voorzien.

Bij de lancering waren via *Flandrica.be* 425 werken integraal online raadpleegbaar via de websites van de bibliotheken.

De grafieken hiernaast en hieronder geven een indicatie van wat in *Flandrica.be* te vinden is. Ze tonen het type materiaal, de periode van ontstaan en de thema's waartoe ze kunnen worden gerekend (meerdere thema's per titel zijn mogelijk).

Figuur 3. Materiaaltypes, periodes en thema's van de werken in *Flandrica.be*

2.10.6 Presentatie van het materiaal op een publieksportaal

De gedigitaliseerde werken werden integraal beschikbaar gesteld via de afzonderlijke catalogi en websites van de partnerbibliotheken. Daarnaast werd een gezamenlijk **publieksportaal** ontwikkeld als uniforme ingang op het corpus als geheel. Dat portaal (te vinden op www.flandrica.be) wil iedereen die interesse heeft in cultuur of geschiedenis op een inspirerende en intuïtieve manier kennis laten maken met het vaak onbekende cultureel erfgoed dat in onze bibliotheken ligt. Het biedt een rijke gebruikerservaring die het toelaat op een aangename manier de digitale collectie te ontdekken.

Via een **carousel** op de startpagina is het mogelijk te bladeren door de collectie. Met een klik op één van de vele trefwoorden presenteert *Flandrica.be* telkens nieuwe selecties. De werken in *Flandrica.be* worden ook chronologisch gepresenteerd op een tijdbalk. Wie nieuwsgierig is naar wat er in zijn regio zoal is verschenen, kan de kaartweergave consulteren. De overzichtspagina van de dertien hoofdthema's illustreert dat deze online-bibliotheek voor elk wat wils bevat. De rubriek 'De collectie' toont per bibliotheek de stukken die zij hebben bijgedragen aan *Flandrica.be*. Uiteraard behoort ook zoeken en filteren tot de mogelijkheden.

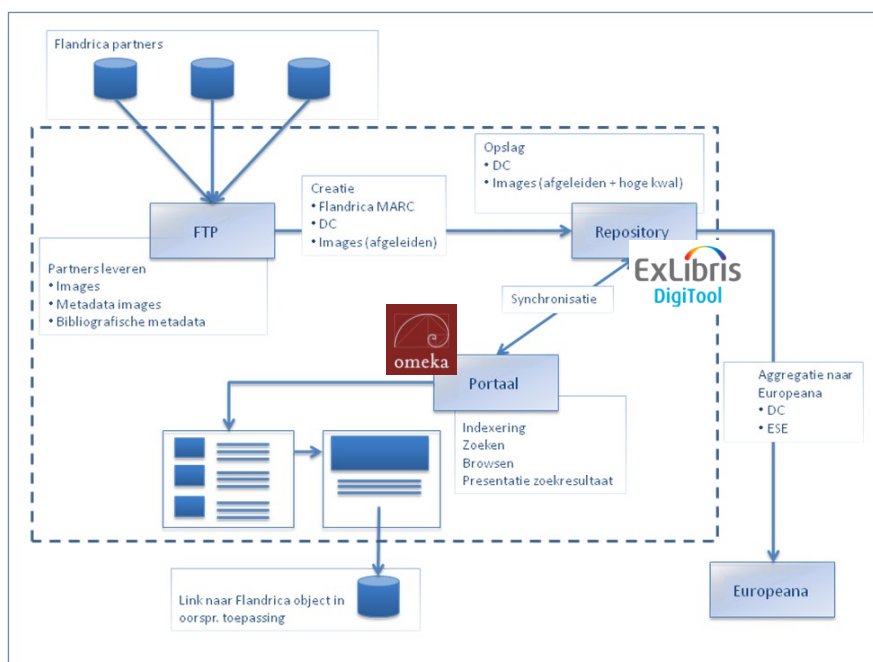
Wie graag aan de hand genomen wordt, kan kiezen uit (voorlopig) **drie rondleidingen** door de collectie die de bezoeker telkens langs een twaalfstal pareltjes voeren. Eén rondleiding voert langs door de Vlaamse overheid erkende topstukken: de Rubensen en Van Eycks van onze erfgoedbibliotheken. Deze werken, die zelden het donker van de kluis verlaten, kunnen nu door iedereen worden doorbladerd via internet.

Figuur 4. Enkele pagina's van de Flandrica.be-website

Bij de weergave van de afzonderlijke titels ligt de nadruk op de geselecteerde afbeeldingen uit het werk en de **informatieve toelichting**. Een bezoeker kan zo in één oogopslag kennis maken met een selectie uit de inhoud van het werk en het belang ervan.

Het **grafisch ontwerp** van de site werd ontwikkeld in samenwerking met communicatiebureau Shortcut | Change Designers. De **technische realisatie** van het Flandrica.be-portaal was in handen van LIBIS, de automatiseringsafdeling van de Universiteitsbibliotheek Leuven. Daarbij maakte men gebruik van bestaande componenten in de LIBIS-infrastructuur: Digitool voor opslag van de beeldbestanden en Omeka voor de opslag van metadata en de portaalpresentatie. LIBIS verzorgde ook de infrastructuuroplossing voor en de uitvoering van de aggregatie van de catalogusgegevens, de beeldbestanden en de bijkomende metadata (trefwoorden, afbeeldingstitels, toelichtingen).

Figuur 5. Infrastructuurontwerp *Flandrica.be*

Het materiaal op de website (afbeeldingen, toelichting en metadata) wordt ter beschikking gesteld onder een **Creative Commons-licentie**. Hierdoor is niet-commercieel hergebruik zonder meer toegelaten. De opname van de virtuele bibliotheek in het Europese erfgoedportaal Europeana werd nog niet gerealiseerd, maar de benodigde *data exchange agreement* tussen de vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de Europeana Foundation werd al wel getekend.

2.10.7 Communicatie

De **projectpagina**⁴ op de website van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek werd verschillende malen uitgebreid en geactualiseerd. Een rechtstreekse koppeling met de interne projectrapportage zorgde ervoor dat de voortgang van het project *live* kon worden gevolgd in een aantal grafieken op de projectpagina.

In februari, juni en november verschenen de nummers 3, 4 en 5 van de **projectnieuwsbrief**, die werden verstuurd naar zo'n 450 ontvangers. De stafmedewerker en coördinator verzorgden de redactie in samenwerking met de projectstuurgroep. Deze nieuwsbrieven kunnen worden geraadpleegd via de projectpagina. Naast uitgebreide projectinformatie werd in elke nieuwsbrief één van de partnerbibliotheken voorgesteld. Ook werden steeds enkele werken gepresenteerd die in *Flandrica.be* zouden worden opgenomen.

Op 16.02 vond in de Leuvense Maurits Sabbebibliotheek een **ontmoetingsmoment** plaats voor medewerkers aan het *Flandrica.be*-project. Zo'n 45 personeelsleden van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en haar zes partnerbibliotheken kwamen samen voor een projectupdate, expertise-uitwisseling en kennismaking. Voor veel van de aanwezigen was het de eerste kennismaking met alle facetten het project. Voor dit netwerk- en info-evenement waren namelijk niet alleen de leden van de centrale projectwerkgroepen uitgenodigd, maar ook de medewerkers die in de bibliotheken zelf een belangrijke bijdrage leveren aan *Flandrica.be*.

Communicatiebureau Shortcut ontwierp een **logo** voor *Flandrica.be*. Hiervoor zijn dezelfde kleuren en lettertypes gebruikt als voor het logo van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. De typerende jaarringen van

⁴ Beschikbaar via <http://www.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/flandrica.be>

het logo van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek worden bij het *Flandrica.be*-beeldmerk vertaald naar zes golvende lijnen: één voor elke partnerbibliotheek. Samen vormen ze een dynamisch beeld dat zowel refereert naar de bladzijden van een boek als naar de digitale wereld van bandbreedtes en wifi. Aanvullend op het logo ontwikkelde Shortcut een *Flandrica.be*-button voor gebruik op websites.

Figuur 6. Het logo en de buttons van *Flandrica.be*

De **communicatiecampagne** onder de titel 'Oud is in' is ontwikkeld door de Vlaamse Erfgoedbibliotheek, met medewerking van Shortcut. Hierin wordt bibliotheekvergoed in actuele situaties geplaatst. De campagne speelt met het idee via *Flandrica.be* erfgoed opnieuw wordt geactiveerd en in gedigitaliseerde vorm letterlijk tot in de huiskamer komt. Voor het maken van de beelden werd opnieuw samengewerkt met huisfotograaf Stefan Tavernier. Dat resulteerde dankzij de inzet van enkele vrijwilligers in zes sprekende beelden, waarvan er drie werden gebruikt voor een eerste communicatiegolf op het moment van de lancering in november 2012. De andere drie zullen in 2013 en 2014 worden ingezet voor een volgende communicatieacties. Ter gelegenheid van de lancering van *Flandrica.be* werden 3.500 posters en 90.000 boekenleggers gedistribueerd naar alle Vlaamse en Brusselse bibliotheken, naar erfgoedinstellingen met een bewaarbibliotheek en naar koepelorganisaties in de sector. Er werden drie staande banieren gemaakt die ter beschikking staan van de partners voor gebruik op evenementen. Afgeleiden van de posters voor het gebruik in digitale en printmedia werden ter beschikking gesteld van de deelnemende bibliotheken.

Op 15.11 werd in de Centrale Bibliotheek van de KU Leuven *Flandrica.be* **feestelijk voorgesteld** in aanwezigheid van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur. Dit evenement werd georganiseerd door de coördinator, in samenwerking met diverse medewerkers van de Leuvense universiteitsbibliotheek en de andere medewerkers van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek.

Figuur 7. Voorzitter Pierre Delsaert spreekt de genodigden toe op de lancering van *Flandrica.be* in de Leuvense Universiteitsbibliotheek

Zo'n 160 geïnteresseerden schreven zich in voor deze gebeurtenis en de grote leeszaal van de Centrale Bibliotheek was dan ook goed gevuld. Schrijfster Joke van Leeuwen, van wie ook een werk is opgenomen in *Flandrica.be*, luisterde de bijeenkomst op met een performance.

2.10.8 Projectafroning en operationele voortzetting

De afronding van het *Flandrica.be*-project gebeurt in de eerste helft van 2013. Ze bestaat enerzijds uit de evaluatie van het project voor de realisatie van de online erfgoedbibliotheek en anderzijds uit het

voorbereiden van de operationele voortzetting van het platform in de beleidsperiode 2013-2017. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wenst ook de komende jaren de inhoud en de reikwijdte van dit medium voor publieksontsluiting verder uit te bouwen. Via **halfjaarlijkse updatecycli** zal de online bibliotheek worden uitgebreid met nieuwe werken. Er zullen bijkomende partners worden gezocht onder de Vlaamse erfgoedbibliotheeken. Waar het huidige portaal vooral gericht is op de culturele meerwaardezoeker, zal in samenwerking met onderwijs- en erfgoedorganisaties worden gekeken hoe de educatieve mogelijkheden van de online bibliotheek beter kunnen worden benut.

Figuur 8. De campagnebeelden voor *Flandrica.be*

2.11 DIGITALISERINGBELEID (RICHTLIJNEN)

2.11.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil, in overleg met andere betrokkenen en op basis van de bestaande expertise, een specifieke **beleidslijn met standaarden** vastleggen voor de digitalisering van de collecties

van Vlaamse erfgoedbibliotheken, opdat de Vlaamse erfgoedbibliotheken hun digitaliseringbeleid op elkaar kunnen afstemmen en de beschikbare middelen optimaal kunnen gebruiken.

2.11.2 Timing

Het digitaliseringbeleid is een blijvend aandachtspunt binnen de organisatie en haar netwerk maar de realisatie van het stappenplan was voorzien tegen eind 2012.

2.11.3 Initiatieven

2.11.4 *Flandrica.be*

Het uitstippelen van beleid gebeurt stapsgewijs en via de praktijk dankzij het *Flandrica.be*-project. Hierin worden in onderling overleg met de partnerbibliotheken standaarden en procedures geselecteerd en geoperationaliseerd. Deze worden ook gedocumenteerd in een handleiding die in 2013 in de sector zal worden verspreid.

2.11.5 Overleg & vorming

Het (mee)denken over en het ontwikkelen van een beleid rond digitalisering beperkt zich echter niet tot eigen projecten. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek neemt ook deel aan diverse nuttige **overleg- en vormingsinitiatieven**, waaronder ook de volgende initiatieven van derden:

- De stafmedewerker neemt deel aan het **Europeana Overlegplatform Vlaanderen** en was aanwezig op 06.04. De beide andere vergaderingen in 2012 kon hij niet bijwonen wegens agendaconflicten.
- Van 11.04 – 13.04 woonde de stafmedewerker de IFLA-conferentie 'Newspaper Digitization and Preservation: New Prospects. Stakeholders, Practices, Users and Business Models' in de Bibliothèque nationale de France bij.
- Van 14.06 – 15.06 woonde de stafmedewerker de conferentie 'Europeana Plenary 2012' aan de KU Leuven bij.
- Op 26.06 nam de stafmedewerker deel aan de workshop 'Digitalisering architectuurtijdschriften' van het Centrum voor Architectuurarchieven.
- De stafmedewerker werkte mee aan een herziening van de Nederlandse digitaliseringsstandaard 'DE BASIS voor het vervaardigen van elektronische tekst', waarvoor hij onder meer op 27.06 een vergadering in Den Haag bijwoonde.
- Op 07.09 participeerde de stafmedewerker in de focusgroep van de Vlaamse Kunstcollectie over 'Digitalisering en museum 3.0'.
- De stafmedewerker en de coördinator overlegden met Bibnet over de samenwerkingsmogelijkheden rond de **digitale bibliotheek** en het Vlaams e-Boekplatform, met onder andere een bijeenkomst met het agentschap Kunsten en Erfgoed op 13.12.

2.11.6 Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL)

DBNL is een Nederlands-Vlaamse cultuurhistorische bibliotheek voor de Nederlandse letteren die wordt gefinancierd door de NTU. De website bestaat uit volledig gedigitaliseerde literaire teksten, secundaire literatuur en aanvullende informatie zoals biografieën, portretten en verwijzingen naar andere bronnen. Op 22.11 besloot het bestuur van de DBNL om de werkzaamheden voor deze databank in de loop van 2013 onder te brengen bij de KBN. In 2013 zal de samenwerking met Vlaanderen structureel worden geïntensiveerd. Het is de bedoeling om het aandeel van de Vlaamse literatuur meer in verhouding te brengen met het Nederlandse aandeel, om de DBNL duurzaam te **verankeren in de digitale infrastructuur** van Nederland en Vlaanderen en om de dienstverlening voor beide landen verder te ontwikkelen. Om dit aan Vlaamse zijde te verzekeren heeft de NTU eind 2012 aan de Vlaamse Erfgoedbibliotheek gevraagd om bij deze overgang op te treden als eerste aanspreekpunt voor de NTU en de KBN, een rol die door minister Schauvliege werd bevestigd bij een overleg op 10.12 van het DB van

de Vlaamse Erfgoedbibliotheek met de minister. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek zal daarvoor een samenwerking aangaan met de KANTL en met Bibnet.

2.12 DIGITAAL DEPOTBELEID (ONDERZOEK)

2.12.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil, in samenspraak met andere betrokkenen, een **onderzoek voeren naar de duurzame bewaring van gedigitaliseerd materiaal en een digitaal depot** in de context van de Vlaamse erfgoedbibliotheeken.

2.12.2 Timing

Digitaal depotbeleid is een blijvend aandachtspunt binnen de organisatie en haar netwerk.

2.12.3 Initiatieven

De Raad van Bestuur heeft bij de herziening van de meerjarenbegroting op 29.09.2010 beslist om de onderzoek naar een decretaal depotbeleid deze beleidsperiode **niet uit te voeren**. Om hiervoor toch ruimte te creëren is op 20.04 een voorstel ingediend bij het Agentschap Kunsten en Erfgoed voor een bijkomende subsidie voor een vooronderzoek naar een kader voor een decretaal depot voor fysieke en digitale publicaties. Dit werd echter nog niet gehonoreerd.

Ondertussen worden relevante ontwikkelingen rond dit thema opgevolgd en zo nodig verder onderzocht of bekend gemaakt (onder andere via de organisatiewebsite).

- De Vlaamse Erfgoedbibliotheek was betrokken het **Platform Digitale Duurzaamheid**. De stafmedewerker treedt op als ondervoorzitter van dit platform. Door het zwangerschapsverlof van de coördinator en de ontwikkeling van het beleidsplan 2013-2017 moest hij verstek laten gaan op de oprichtingsvergadering en was er pas na het eerste kwartaal ruimte om actief deel te nemen aan de stuurgroep. De stafmedewerker nam deel aan de vergaderingen op 16.05 en 14.09.
- De ontwikkeling van het **Vlaams Instituut voor de Archivering van het Audiovisueel erfgoed (VIAA)** en het **Vlaamse e-bookplatform** werd verder opgevolgd door de stafmedewerker. Dergelijk platformen bieden immers in de toekomst mogelijkheden voor een kader voor de duurzame opslag van digitale publicaties.
- De vzw was partner in het project '**Digitale containers voor preservatie**' waarin door de Universiteitsbibliotheek Gent software werd ontwikkeld voor de eenvoudige creatie van *submission information packages* voor digitale langetermijnbewaring. De stafmedewerker woonde de stuurgroepvergadering van 10.05 bij.

Art 3.6° Vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek neemt pro-actief haar motorrol op voor erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen en stimuleert de verdere professionalisering van deze sector door de opbouw en verspreiding van expertise met betrekking tot ontsluiting, digitalisering, preservering en conservering.

2.13 OVERLEGPLATFORM (DIALOGOOG MET SECTOR)

2.13.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek beoogt de ontwikkeling van een permanent **platform voor de dialoog** met en tussen de Vlaamse erfgoedbibliotheeken.

2.13.2 Timing

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil minimaal één keer per jaar de werking van de vzw (in het voorbije en toekomstige werkingsjaar) bij de brede sector van erfgoedbibliotheeken aftoetsen en hierover in dialoog gaan met haar cultureel-erfgoedgemeenschap.

2.13.3 Initiatieven

Het derde *Overlegplatform voor erfgoedbibliotheeken* in samenwerking met VVBAD vond plaats in de Maurits-Sabbebibliotheek op 15.11, na de lancering van *Flandrica.be*. Bij de koffie konden de circa **40 deelnemers** uit zeer diverse erfgoedbibliotheeken alvast netwerken voor ze door voorzitter Pierre Delsaerdt (UA) werden verwelkomd. De stafmedewerker stelde eerst **Flandrica.be** voor. Daarna presenteerde de projectmedewerker Preservering en Conservering *De wet van de remmende achterstand*. Elke deelnemer ontving hiervan een gratis exemplaar. De coördinator lichtte vervolgens de strategische nota *Erfgoedbibliotheeken in 2020* en het nieuwe beleidsplan van de vzw. Verder kwamen het project *Adopt-a-Book* en het EHBO-project van de Openbare Bibliotheek Brugge aan bod. Via een *post-it*-oefening werd bij de deelnemers gepolst naar hun vormingsbehoeften.

Deze activiteit werd gepland door de coördinator. Alle erfgoedbibliotheeken en hun medewerkers werden hierop uitgenodigd via de communicatiekanalen van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de VVBAD.

2.14 OVERLEG EN VORMING (COMMUNITIES OF PRACTICE)

2.14.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil, via deelname aan diverse overlegfora of vormingsinitiatieven van derden en het ondersteunen van diverse **communities of practice**, zorgen voor kennisdeling en expertiseopbouw binnen de brede cultureel-erfgoedgemeenschap van Vlaanderen.

2.14.2 Timing

Het opvolgen van en deelnemen aan relevante overleg- en vormingsinitiatieven is een continu aandachtspunt voor de medewerkers van de vzw.

2.14.3 Initiatieven

Communities of practice zijn een niet-hiërarchische organisatiestructuur waarin mensen regelmatig met elkaar in contact treden en zo (impliciete) **kennis delen, uitbreiden en creëren**. Op die manier scherpen ze ook hun individuele vaardigheden aan en bouwen ze een netwerk van contacten uit. Los van de

toegevoegde waarde voor de individuele deelnemer genereren deze praktijkgemeenschappen uiteraard ook een meerwaarde voor de groep en bij uitbreiding een **strategische impact op het werkveld**.

Een *community* kan samengesteld zijn uit medewerkers van de vzw, van de partnerbibliotheken en van andere erfgoedbibliotheken in Vlaanderen en Brussel. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek kan daarbij diverse rollen opnemen; die van initiator, kennismakelaar, facilitator, stimulator of communicator.

Hieronder een overzicht:

Deelname aan structureel overleg	Vertegenwoordiger	Datum
LIBER Steering Committee for Heritage Collections and Preservation	Coördinator	17.02 14.05
Cultureel-erfgoedoverleg	Coördinator	22.03 29.06
Europeana Vlaanderen Overlegplatform	Stafmedewerker	06.04
CERL Annual meeting & seminar	Voorzitter	29-30.10

Deelname aan incidenteel overleg	Vertegenwoordiger	Datum
Overleg met Bibnet in functie van het Vlaams e-Boekplatform	Secretaris-penningmeester Coördinator Stafmedewerker	02.10
Overleg met FARO in functie van opmaak afsprakennota	Voorzitter Secretaris-penningmeester Coördinator	15.02
Overleg met de Nederlandse Taalunie	Voorzitter Secretaris-penningmeester Stafmedewerker	08.03
Infosessie Agentschap Kunsten en Erfgoed	Coördinator	29.03
Expertenoverleg over vroege cisterciënzerboekbanden in de Openbare Bibliotheek Brugge	Projectmedewerker P&C	23.05
Overleg met Bibnet en Agentschap Kunsten en Erfgoed in functie van Vlaams E-boekplatform en een digitaal depot	Secretaris-penningmeester Coördinator Stafmedewerker	13.12

Deelname aan adviserende organen en platformen	Vertegenwoordiger	Datum
Algemene Vergadering Vlaamse Werkgroep Boekgeschiedenis	Projectmedewerker STCV	01.06
Adviescommissie Cultureel Erfgoed	Coördinator	20.04
BoekenOverleg	Coördinator	08.11

Deelname aan stuur-, werk- en collegagroepen	Vertegenwoordiger	Datum
Redactie Gulden Passer	Projectmedewerker STCV	18.01
Gebruikersgroep Anet	Projectmedewerker STCV	08.05
Begeleidende commissie Anet	Stafmedewerker	12.06
Stuurgroep Platform Digitale Duurzaamheid	Stafmedewerker	16.05 14.09
Stuurgroep Digitale containers voor preservatie	Stafmedewerker	10.05

Deelname aan vormingsmomenten en infosessies	Vertegenwoordiger	Datum
Conferentie Ambassadors of the Book	Voorzitter Leden van de RB Stafmedewerker Projectmedewerker STCV Projectmedewerker P&C	01-02.02
Conferentie Newspaper Digitization and Preservation	Stafmedewerker	11-13.04
Projectmanagement: van een wild idee naar een volwaardig project	Projectmedewerker P&C	17.04
Sociare: Culturele diversiteit	Coördinator	07.06
Anet: Catalografie	Projectmedewerker STCV	21.06
Studiedag Stichting de Bethune	Coördinator	15.06
MuseumLab	Stafmedewerker	17-19.09
Sociare: Vlekkeloos ontslaan	Coördinator	18.09
Socius: Fondsenwerving	Coördinator Projectmedewerker P&C	26.09
Fondsenwerving	Coördinator	27.09
Fondsenwerving	Coördinator	04.10
Fondsenwerving: Samenwerking en sponsoring met bedrijven	Projectmedewerker P&C	30.10
Fondsenwervingskansen voor kleine(re) organisaties	Projectmedewerker P&C	06.11
Ontdek de geheimen van een winnende fondsenwerving via brief, email en een landingspage	Projectmedewerker P&C	22.11
Sociare: Commerciële activiteiten	Coördinator	27.11
Crowdfunding	Projectmedewerker P&C	06.12

Kennismakingsgesprekken en plaatsbezoeken	Vertegenwoordiger	Datum
Bezoek aan Stadsarchief Turnhout	Projectmedewerker STCV	20.02
Bezoek aan de bibliotheek van het Bisschoppelijk Seminarie van Gent	Projectmedewerker STCV	28.03
Bezoek aan het Rijksarchief van Gent	Projectmedewerker STCV	26.04
Bezoek aan Museum Meermannoo	Coördinator Projectmedewerker P&C	03.05
Bezoek aan de Openbare Bibliotheek van Brugge	Projectmedewerker STCV	03.05
Bezoek van Limburgse depotconsulente aan EHC en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek	Projectmedewerker P&C	26.07
Bezoek aan de bibliotheek van het KMSKA	Projectmedewerker STCV	21.08

Deelname aan evenementen	Vertegenwoordiger	Datum
De staat van het boek	Projectmedewerker P&C	23.04
Tournée Générale	Coördinator	15.05
Cultuurforum	Coördinator	01.06

Deelname aan evenementen	Vertegenwoordiger	Datum
Emeritaat ex-ondervoorzitter Mel Collier	Voorzitter Leden van de Algemene Vergadering Coördinator Stafmedewerker	15.06
Groot Onderhoud	Coördinator Projectmedewerker P&C	19.10
Uitreiking van de Bib Web Awards	Stafmedewerker	10.12

Vertegenwoordiging namens de Vlaamse Erfgoedbibliotheek	Vertegenwoordiger
Boekenoverleg	Voorzitter
Raad van bestuur van de VVBAD	Secretaris-penningmeester
Europeana Vlaanderen Overlegplatform	Stafmedewerker
Stuurgroep ontsluitingsproject de Bethune	Ludo Vandamme (OBB)
LIBER Working Group Preservation and Digital Curation	Coördinator
Platform Digitale Duurzaamheid	Stafmedewerker
Klimaatnetwerk	Lieve Watteeuw (KU Leuven) Projectmedewerker P&C

2.15 HELPDESK/ADVIESVERLENING (ONDERSTEUNING)

2.15.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil een **deskundig aanspreekpunt** zijn dat erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen bijstaat in de kwaliteitsvolle en duurzame omgang met hun erfgoedcollecties.

2.15.2 Timing

Adviesverlening en ondersteuning van het veld is een permanent aandachtspunt.

2.15.3 Initiatieven

Alle medewerkers van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek engageren zich ertoe om zo snel en correct mogelijk te antwoorden op vragen. Indien een vraag niet met enkele mails of telefoons kan worden opgelost leidt dit soms tot een intensiever begeleidingstraject. Indien nodig of relevant zetten ook de **partnerbibliotheeken** hun erg brede expertise in.

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek werd in 2012 via telefoon of e-mail regelmatig gecontacteerd door **bewaarinstellingen, onderzoekers en particulieren** dat vaak op basis van de informatie op de website (soms verkeerdelijk) bij ons terecht kwam met vragen rond:

- auteursrecht
- de schenking van kranten of boeken
- lokale krantentitels (bewaarplaats, inhoud, literatuur)
- het gebruik van de STCV-databank
- digitalisering (software, firma's, ontsluiting, methodiek) van kranten en tijdschriften
- ontsluiting (onder andere een gesprek op 12.03 met Heemkunde Vlaanderen en EHC over een artikelendatabank en op 21.11 met de bibliotheek van de Gentse Floraliën)
- het kwaliteitslabel

- topstukken
- duurzame bewaring
- opleidingen
- schenkingen (onder andere geneeskundige bibliotheken)

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek bewaart elk antwoord op een adviesvraag zodat hier later een **behoefteanalyse** op kan gebeuren en terugkerende onderwerpen via standaardantwoorden of tools op de website kunnen worden aangeboden.

In 2010 en 2011 begeleidde de coördinator persoonlijk en individueel de aanvraagdossiers voor het behalen van een **kwaliteitslabel** van erfgoedbibliotheek. Voor de aanvragen van 2012 hebben FARO en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek besloten om de begeleiding te verzorgen via een groepstraject. Zo kunnen bibliotheken die een aanvraag indienen, ook leren van elkaar. De oproep om hieraan deel te nemen verscheen onder andere op de websites en in de nieuwsbrieven van beide organisaties. Elf instellingen namen deel aan minstens één van de drie bijeenkomsten op 19.04, 19.06 en 26.11 onder leiding van de coördinator en Jacqueline Van Leeuwen (FARO).

2.16 EXPERTISEOPBOUW EN -VERSPREIDING (ONDERSTEUNING)

2.16.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil de beschikbare en vaak **verspreide kennis en informatie** binnen en over erfgoedbibliotheek opsporen, bundelen en via diverse kanalen en instrumenten **ter beschikking stellen** van haar cultureel-erfgoedgemeenschap.

2.16.2 Timing

Expertiseopbouw en -verspreiding is een permanent aandachtspunt.

2.16.3 Initiatieven

Alle medewerkers van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek engageren zich ertoe om via de beschikbare kanalen en instrumenten kennis en expertise te vergaren en te verspreiden. Ook de medewerkers van de **partnerbibliotheek** dragen hier toe bij, onder andere door interessante literatuur, *best practices*, procedures, modellen, handleidingen enzovoort te signaleren.

Om de reeds beschikbare kennis te verzamelen, te consolideren en overzichtelijk aan te bieden is de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in 2010 begonnen met de opbouw van een **online-bibliografie voor erfgoedbeheerders in bibliotheken**. Niet alleen recente publicaties of bronnen worden opgenomen; er wordt tevens werk gemaakt van het retroactief aanvullen van de bibliografie met oudere publicaties die ook nu nog relevant zijn voor erfgoedbeheerders. Bij het invoeren van documentatie en bronnen wordt veel zorg besteed aan het opnemen van trefwoorden, een samenvatting en correcte bibliografische gegevens. Deze bibliografie kan afzonderlijk worden doorzocht en wordt ook meegenomen in zoekresultaten wanneer over de hele website wordt gezocht. Eind 2012 bevatte dit overzicht 589 referenties, een toename met 54 ten opzichte van het jaar daarvoor. Tevens werden veel eerder ingevoerde referenties verder verrijkt door het toevoegen van betere trefwoorden, samenvattingen en afbeeldingen van de voorpagina's.

Via de website biedt de Vlaamse Erfgoedbibliotheek sinds juni 2010 een **actieve nieuwsvoorziening** voor erfgoedbeheerders. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil dat haar website een filter is op het totale nieuwsaanbod uit de bibliotheek- en erfgoedsectoren. Een erfgoedbibliotheecaris kan via deze website professioneel bijblijven. Het aanbod beperkt zich dus bewust niet tot de initiatieven van de vzw. Dit ruime **nieuwsaanbod** wordt tevens automatisch doorgegeven via webfeeds, de Facebookpagina en de Twitterfeed van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek.

Het **agendaoverzicht** op de website lijst enerzijds de relevante professionele vorming in Vlaanderen en de ons omringende landen. Daarnaast worden de publieksactiviteiten van de sector opgenomen (met een nadruk op België en Nederland). De erfgoedgemeenschap kan zo gemakkelijk kennismaken met de publieksinitiatieven ten lande. Ook agendaberichten verschijnen op Facebook en Twitter.

In 2012 werden 374 berichten aan de website toegevoegd: 201 nieuwsberichten en 173 agendaberichten. De nieuws- en agendaberichten uit eerdere jaren blijven beschikbaar als informatiebron voor de sector. Voor de periode tot en met 2012 zijn er 951 berichten terug te vinden.

2.17 VORMINGSAANBOD SECTOR (ONDERSTEUNING)

2.17.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil de **professionalisering** en de inhoudelijke ondersteuning van Vlaamse erfgoedbibliotheeken ondersteunen door op regelmatige tijdstippen een vormingsmoment te organiseren.

2.17.2 Timing

Professionalisering van de sector via vorming is een permanent aandachtspunt.

2.17.3 Initiatieven

Naar aanleiding van de opmaak van het beleidsplan 2013-2017 heeft het bestuur van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek duidelijke keuzes gemaakt met betrekking tot het aanbieden van vorming aan de sector. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek blijft actief de vinger aan de pols houden voor wat betreft de vormingsbehoeften van de sector maar zal **enkel zelf nog vorming organiseren voor partners in eigen projecten** (zoals de STCV of schaderegistratie). Deze vorming staat ook open voor anderen. Het organiseren van algemene vorming voor de sector beschouwt ze als een taak voor FARO (waarmee het daarover een formele afspraak heeft gemaakt) en andere partners zoals de provinciale museumconsulenten en expertisecentra. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek fungeert daarbij wel als doorgeefluik voor het vaak weinig gekende veld van erfgoedbibliotheeken. De eigen medewerkers signaleren vormingsbehoeften, verlenen advies of feedback over de inhoud van de aangeboden vorming en helpen om hun programma's mee vorm te geven op maat van de sector. Zo nam de projectmedewerker Preservering en Conservering op 21.09 bijvoorbeeld deel aan de try-out van de provinciale museumconsulenten van hun vormingsreeks *In goede handen*.

2.17.3.1 IBW-modules 'Erfgoedbeheer' en 'Digitalisering'

De UA bood in het tweede semester van het academiejaar 2011-2012 binnen haar IBW-programma het opleidingsonderdeel '**Erfgoedbeheer in bibliotheken**' aan. De inhoud van dit vak, dat gedoceerd wordt door prof. dr. Pierre Delsaerd (UA/IBW), werd bij de opstart ervan in 2009 onder meer vorm gegeven op basis van input van de partnerbibliotheeken. Voor dit opleidingsonderdeel werden twee gastcolleges (door de conservatoren Guy de Witte en Marijn De Valck) georganiseerd. Binnen hetzelfde curriculum doceerde Trudi Noordermeer (UA) een opleidingsonderdeel over '**Digitalisering: productie, opslag en duurzaamheid**'. In academiejaar 2011-2012 boden zich voor beide opleidingsonderdelen behalve een 25-tal reguliere IBW-studenten ook enkele externe cursisten aan. Beide modules werden positief geëvalueerd en blijven ook in de toekomst als keuzevakken geïntegreerd in het reguliere IBW-curriculum.

2.17.3.2 Internationaal symposium 'Ambassadors of the book'

Op 1, 2 en 3 februari vond in Antwerpen het symposium *Ambassadors of the Book: Teaching Competences for Heritage Librarians* plaats: een internationale conferentie over de **competenties** die erfgoedbibliotheecarissen nodig hebben en de manier waarop deze op de verschillende onderwijsniveaus

kunnen worden aangeleerd. Het was een initiatief van het Departement Informatie- en Bibliotheekwetenschap van de Universiteit Antwerpen, de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de Ecole nationale supérieure des sciences de l'information et des bibliothèques van Lyon, in samenwerking met IFLA, LIBER (Steering Committee Heritage Collections and Preservation) en CERL.

Ambassadors of the Book was met **80 deelnemers** uit 13 landen een succes en een goede manier om de Vlaamse Erfgoedbibliotheek op het internationaal toneel te plaatsen. De bijdrage van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in 2011 en 2012 aan de organisatie van dit evenement behelsde ondermeer:

- communicatie
- logistieke ondersteuning (via de inzet van de projectmedewerker Preservering en Conservering)
- contacten met CERL en LIBER (via de coördinator en de voorzitter)
- het voorzitterschap van de verschillende sessies door directeurs van vier partnerbibliotheek (Mel Collier, Sylvia Van Peteghem, Trudi Noordermeer en An Renard)
- de financiering van een broodjeslunch
- de schenking van de prentkaartenreeks 'Een ABC van erfgoedbibliotheek' aan alle deelnemers
- een lezing ('The STCV workshop: a practical training in analytical bibliography for collaborators of heritage libraries') door de STCV-projectmedewerker die in 2012 nog zal verschijnen in het verslagboek van dit congres.

De lezingen werden opgenomen in de gelijknamige publicatie die IFLA uitgaf naar aanleiding van het symposium.⁵

2.17.3.3 Studiedag 'omgaan met erfgoed in privébezit: van bewaring tot ontsluiting'

Ludo Vandamme (OBB) zetelde namens de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in de stuurgroep van het project *Publieke ontsluiting en valorisatie van de bibliotheek en het archief van de Stichting de Bethune*. Om die reden was de vzw, samen met Stichting de Bethune, KADOC, Erfgoedcel Kortrijk, FARO en CVAa, inhoudelijk betrokken bij de organisatie op 15.06 van een studiedag over het bewaren van erfgoed in privébezit. Op dit colloquium wilde men nagaan hoe private organisaties/personen hun erfgoedcollectie op een goede manier kunnen bewaren, ontsluiten, zichtbaar(der) maken en open stellen voor het grote publiek.

2.17.3.4 Behoud en beheer van documentair erfgoed

De coördinator en/of de projectmedewerker Preservering en Conservering overlegden in 2012 regelmatig met FARO (onder andere vergaderingen op 29.03, 05.09 en 15.10) over het inrichten van vorming op maat van erfgoedbibliotheek rond een goede omgang en bewaring van erfgoedbibliotheekmaterialen. Eind 2012 bereikten beide organisaties een akkoord over de inrichting van een modulair vormingstraject dat een *tour d'horizon* wil geven van alle aspecten van behoud en beheer. In 2013 zullen de eerste twee praktijkgerichte basismodules worden aangeboden: *Opslag- en bewaaromgeving* en *Onderhoud en hoe omgaan met boek- en archiefmateriaal*.

2.17.3.5 Bijdragen aan studiedagen van derden

De coördinator presenteerde op 19.10 in de sessie *Naar een geefcultuur in de Vlaamse cultureel-erfgoedsector?* van het **Groot Onderhoud** het *Adopt-a-Book*-project onder de titel *Crowdfunding: de Renaissance van het cultuurmecenaat?*

De coördinator had op 05.12 een overleg met de organisator van het jaarlijkse congres van de **Society for the History of Authorship, Reading and Publishing** dat in 2014 in Antwerpen zal worden georganiseerd. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek zal hieraan meewerken.

⁵ Mouren, Raphaële. *Ambassadors of the book. Competences and training for heritage librarians in: IFLA Publications Series*. Vol. 160. Berlin/Munich: De Gruyter Saur, 2012.

3 COMMUNICATIE EN PUBLIEKSWERKING

Art 3.7° Vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek ontwikkelt verschillende communicatie-instrumenten met de bedoeling om sector en publiek voortdurend te informeren over haar eigen werking en over de werking en de collecties van erfgoedbibliotheek in Vlaanderen.

3.1 WEBSITE (INFORMATIE VOOR SECTOR EN PUBLIEK)

3.1.1 Opzet

De website van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek is hét middel om de bestaande, gedistribueerde kennis van de Vlaamse erfgoedbibliotheek te **consolideren en centraal beschikbaar** te maken.

3.1.2 Timing

De lancering van de organisatiewebsite vond plaats in juni 2010. De verdere uitbouw (technisch en inhoudelijk) is een permanent aandachtspunt.

3.1.3 Initiatieven

3.1.3.1 Redactie

Ook in 2012 werd door al het personeel veel tijd besteed aan het uitbreiden en actualiseren van de informatie op de website. In 2012 werden meer dan 430 pagina's toegevoegd, waardoor het totaal aantal (inhoudelijke) pagina's op tenminste 1700 komt. We overlopen in wat meer detail de verschillende soorten informatie op de website.

De rubrieken 'Organisatie' en 'Activiteiten' beschrijven zeer uitgebreid de geschiedenis en **werking** van vzw, en de **projecten en initiatieven** die ze ontplooit of waarin ze participeert. Beide rubrieken werden continu up-to-date gehouden. De fiches van afgeronde activiteiten worden niet verwijderd maar blijven, na een finale update, beschikbaar in de subrubriek 'Voorbij'. In maart 2013 waren er 41 activiteitenfiches (versus 30 in 2010). Rond thema's van langere adem worden op de website **dossiers** aangeboden. In 2012 werden geen nieuwe dossiers gecreëerd, maar de bestaande werden wel actueel gehouden.

De rubrieken 'Nieuws' en 'Agenda' brengen relevante **actualiteiten** uit de erfgoed- en bibliotheeksectoren. De rubriek 'Documentatie' is een **bibliografie** van gedrukte en digitale bronnen voor beheerders van bibliotheekerfgoed. Rond thema's van langere adem worden op de website **dossiers** aangeboden. Al deze rubrieken worden actief ingezet voor expertiseverspreiding. Zie 2.16 *Expertiseopbouw en –verspreiding* voor meer informatie.

3.1.3.2 Onderhoud en uitbreiding

In 2012 werden door de stafmedewerker nog enkele **optimalisaties** uitgevoerd aan de website:

- De weergave van de documentatierubriek werd aangepast om naast de bibliografische beschrijving ook de voorpagina van de publicatie en (het begin van) de samenvatting te tonen. Met het systematisch toevoegen van coverafbeeldingen aan titel beschrijvingen was in 2011 al begonnen, maar nu zijn ze ook zichtbaar op de site.
- Een afzonderlijke domeinnaam voor de *Collectiewijzer Erfgoedbibliotheek* (www.collectiewijzer.be) werd geïmplementeerd als volledige vervanging van de oude (collecties.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be).
- Om de performantie te verbeteren waren de websites in 2011 gedeeltelijk gemigreerd naar een nieuwe hostingomgeving. De voltooiing van deze migratie was gepland voor medio 2012 maar werd vanwege de drukte rond *Flandrica.be* uitgesteld tot begin 2013. Een update van het Drupal-contentmanagementsysteem van de website werd uitgesteld om dezelfde reden.

De wet van de remmende achterstand. Preservering, conservering, ontsluiting en digitalisering in Vlaamse erfgoedbibliotheek

Capiau, Sam, Pierre Delsaerd, David Coppoolse en Lieve Watteuw. *De wet van de remmende achterstand. Preservering, conservering, ontsluiting en digitalisering in Vlaamse erfgoedbibliotheek in: Armarium. Publicaties voor erfgoedbibliotheek*. Antwerpen: Vlaamse erfgoedbibliotheek vzw, 2012.

Deze bevraging van 25 Vlaamse erfgoedbibliotheek roept het beeld op van een slechts stilaan ontwakende sector die de voorbije decennia geen of onvoldoende aandacht heeft gekregen en daardoor op vele vlakken een grote achterstand heeft opgelopen. De erfgoedwerking rond bewaarbibliotheek bevindt zich nog te vaak in de marge, zowel van de...

[meer info](#)

Erfgoedbibliotheek in actie. Aanbevelingen voor een performante sector in 2020. Strategische nota

Erfgoedbibliotheek in actie. Aanbevelingen voor een performante sector in 2020. Strategische nota. Antwerpen: Vlaamse Erfgoedbibliotheek, 2012.

Tegen 2020 willen we performante erfgoedbibliotheek. Dat wil zeggen dat de sector zichtbaar, gestructureerd en duurzaam is, de erfgoedzorg integraal benadert en maatschappelijke meerwaarde creëert. De erfgoedbibliotheek dragen zelf een grote verantwoordelijkheid voor deze upgrade. Maar om remmende achterstanden weg te werken en...

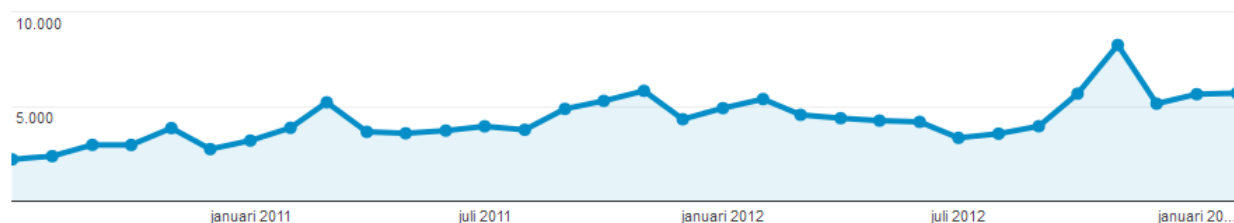
[meer info](#)

Figuur 9. Vernieuwde weergave van items in de documentatierubriek

3.1.3.3 Gebruik

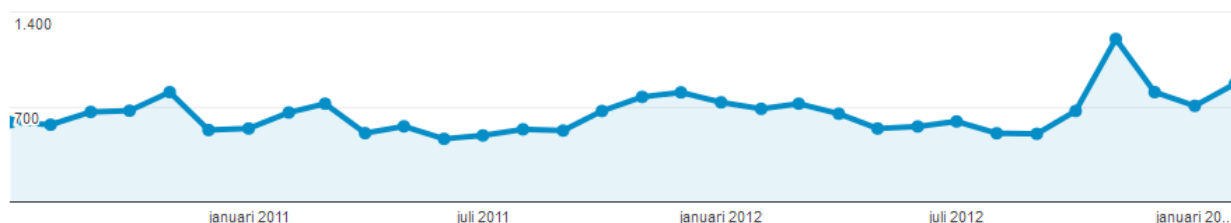
Het gebruik van de websites wordt gemeten met Google Analytics. Hiermee werd gestart op 01.07. 2010 voor de organisatie website en de *Collectiewijzer Erfgoedbibliotheek*; voor de online tentoonstelling *Het dagelijks boek* zijn er metingen vanaf 01.11.2011.

De **bezoekersaantallen** van de organisatiesite zijn bescheiden maar vertonen na bijna drie jaar nog altijd een licht stijgende lijn. Medio november 2012 was er een serieuze piek waar te nemen die zich liet verklaren door de lancering van *Flandrica.be*.

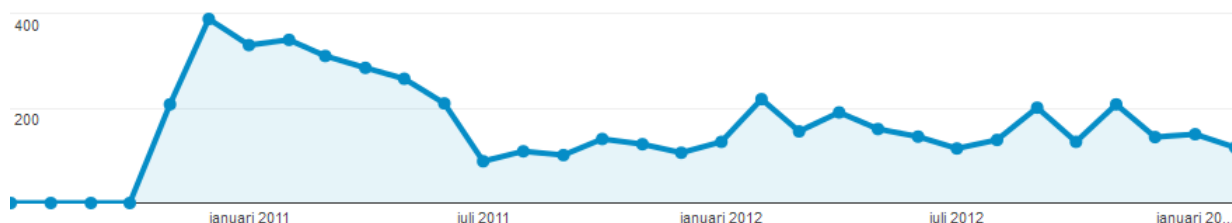
Figuur 10. Maandelijke bezoekersaantallen organisatiesite | 1 jul 2010 – 28 feb 2013 (bron: Google Analytics)

De bezoekerscijfers van de *Collectiewijzer Erfgoedbibliotheeken* zijn constant te noemen (met ook hier een 'Flandrica-piek').

Figuur 11. Maandelijkse bezoekersaantallen *Collectiewijzer* | 1 jul 2010 – 28 feb 2013 (bron: Google Analytics)

Ook de bezoekersaantallen voor de tentoonstellingssite *Het dagelijks boek* zijn constant (de hogere aantallen tussen eind 2010 / begin 2011 komen door de herlancering van de site in november 2010 en een banner die in die periode op de homepage van de organisatiesite stond).

Figuur 12. Maandelijkse bezoekersaantallen *Het dagelijks boek* | juli 2010 - december 2011 (bron: Google Analytics)

De aantallen voor *Flandrica.be* (waarvan de metingen begonnen op het moment van de lancering) vertonen een enorme piek op het moment van de lancering. In de maanden erna stabiliseren de bezoekerscijfers.

Figuur 13. Wekelijkse bezoekersaantallen *Flandrica.be* | 15 nov 2012 - 28 feb 2013 (bron: Google Analytics)

Hieronder geven we nog wat gedetailleerdere getallen voor 2012:

	Organisatiewebsite		Collectiewijzer		<i>Het dagelijks boek</i>	
URL	www.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be		www.collectiewijzer.be		www.hetdagelijksboek.be	
Meetperiode	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Paginaweergave's	153.966	130.741	21.458	21.018	6.966	7.363
Bezoeken	57.614	51.299	8.172	7.255	1.911	2.407
Unieke bezoekers	37.427	32.588	7.042	6.067	1.754	1.623
Tijd per bezoek (min.)	2:12	1:47	1:30	1:49	1:27	1:02

	Organisatiewebsite		Collectiewijzer		Het dagelijks boek																																					
Pagina's per bezoek	2,55	3,11	2,63	2,90	3,65	3,06																																				
Bounces ⁶	56%	58%	59%	59%	65%	72%																																				
Terugkerende bezoekers	37%	37%	15%	18%	9%	34%																																				
Afkomstig uit	<table border="1"> <tr><td>BE</td><td>79,4%</td><td>75,3%</td></tr> <tr><td>NL</td><td>10,8%</td><td>12,7%</td></tr> <tr><td>UK</td><td>3,3%</td><td>7,5%</td></tr> <tr><td>DE</td><td>2,1%</td><td>0,8%</td></tr> </table>		BE	79,4%	75,3%	NL	10,8%	12,7%	UK	3,3%	7,5%	DE	2,1%	0,8%	<table border="1"> <tr><td>BE</td><td>88,2%</td><td>87,0%</td></tr> <tr><td>NL</td><td>7,0%</td><td>7,9%</td></tr> <tr><td>DE</td><td>0,8%</td><td>0,7%</td></tr> <tr><td>FR</td><td>0,7%</td><td>0,6%</td></tr> </table>		BE	88,2%	87,0%	NL	7,0%	7,9%	DE	0,8%	0,7%	FR	0,7%	0,6%	<table border="1"> <tr><td>BE</td><td>67,2%</td><td>76,2%</td></tr> <tr><td>DE</td><td>16,8%</td><td>0,8%</td></tr> <tr><td>NL</td><td>13,1%</td><td>19,7%</td></tr> <tr><td>US</td><td>0,7%</td><td>0,3%</td></tr> </table>		BE	67,2%	76,2%	DE	16,8%	0,8%	NL	13,1%	19,7%	US	0,7%	0,3%
BE	79,4%	75,3%																																								
NL	10,8%	12,7%																																								
UK	3,3%	7,5%																																								
DE	2,1%	0,8%																																								
BE	88,2%	87,0%																																								
NL	7,0%	7,9%																																								
DE	0,8%	0,7%																																								
FR	0,7%	0,6%																																								
BE	67,2%	76,2%																																								
DE	16,8%	0,8%																																								
NL	13,1%	19,7%																																								
US	0,7%	0,3%																																								
Geografische spreiding bezoekers uit België																																										
Verkeersbronnen	<table border="1"> <tr><td>Zoekmachines</td><td>52,5%</td><td>47,0%</td></tr> <tr><td>Direct verkeer</td><td>15,7%</td><td>26,5%</td></tr> <tr><td>Verwijzende sites</td><td>20,7%</td><td>18,4%</td></tr> <tr><td>Campagnes (e-mail, sociale media)</td><td>11,1%</td><td>8,1%</td></tr> </table>		Zoekmachines	52,5%	47,0%	Direct verkeer	15,7%	26,5%	Verwijzende sites	20,7%	18,4%	Campagnes (e-mail, sociale media)	11,1%	8,1%	<table border="1"> <tr><td>Zoekmachines</td><td>63,5%</td><td>69,1%</td></tr> <tr><td>Direct verkeer</td><td>4,1%</td><td>4,4%</td></tr> <tr><td>Verwijzende sites</td><td>31,8%</td><td>26,1%</td></tr> <tr><td>Campagnes (e-mail, sociale media)</td><td>0,6%</td><td>0,4%</td></tr> </table>		Zoekmachines	63,5%	69,1%	Direct verkeer	4,1%	4,4%	Verwijzende sites	31,8%	26,1%	Campagnes (e-mail, sociale media)	0,6%	0,4%	<table border="1"> <tr><td>Zoekmachines</td><td>43,9%</td><td>57,4%</td></tr> <tr><td>Direct verkeer</td><td>30,2%</td><td>31,4%</td></tr> <tr><td>Verwijzende sites</td><td>25,9%</td><td>11,7%</td></tr> </table>		Zoekmachines	43,9%	57,4%	Direct verkeer	30,2%	31,4%	Verwijzende sites	25,9%	11,7%			
Zoekmachines	52,5%	47,0%																																								
Direct verkeer	15,7%	26,5%																																								
Verwijzende sites	20,7%	18,4%																																								
Campagnes (e-mail, sociale media)	11,1%	8,1%																																								
Zoekmachines	63,5%	69,1%																																								
Direct verkeer	4,1%	4,4%																																								
Verwijzende sites	31,8%	26,1%																																								
Campagnes (e-mail, sociale media)	0,6%	0,4%																																								
Zoekmachines	43,9%	57,4%																																								
Direct verkeer	30,2%	31,4%																																								
Verwijzende sites	25,9%	11,7%																																								

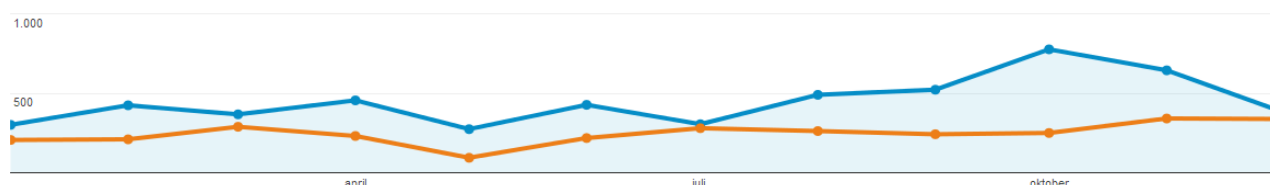
3.1.3.4 Sociale netwerken

Het bereik van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek op de sociale netwerken is bescheiden, maar na ruim jaar aanwezigheid telt de Vlaamse Erfgoedbibliotheek op **Twitter** 315 'volgers' (tegen 165 een jaar geleden); op **Facebook** 223 (was 102) en op **LinkedIn** 67 (was 38). De aanwezigheid van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek op deze kanalen is vooral bedoeld om geïnteresseerden de mogelijkheid te bieden om nieuws- en agenda-items van de organisatiesite te screenen op een manier die de gebruiker het beste uitkomt.

⁶ Percentage bezoeken van één pagina (bezoeker verlaat de site meteen na binnenkomst).

Afkomstig van	Twitter		Facebook		Nieuwsbrieven	
Meetperiode	2012	2011	2012	2011	2012	2011
Bezoekers website	1.020	1.128	2.193	1.228	5.372	2.989
Pagina's per bezoek	1,4	1,5	2,1	2,1	2,3	2,4

We zien voor Facebook en de nieuwsbrieven een duidelijke stijging in het aantal bezoekers ten opzichte van 2011. Voor Facebook valt dat te verklaren uit het gestegen aantal 'fans'.

Figuur 14. Maandelijkse bezoekersaantallen via nieuwsbrieven | 2011 en 2012

3.2 SAMENWERKINGSPLATFORM ATRIUM (INFORMATIE VOOR LEDEN EN PARTNERS)

3.2.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil haar bestuur en haar werk-, stuur- en collegagroepen bij hun werkzaamheden **ondersteunen** via een dynamisch en gebruiksvriendelijk samenwerkingsplatform.

3.2.2 Timing

Het samenwerkingsplatform is permanent toegankelijk. De inrichting ervan wordt regelmatig aangepast op basis van actuele behoeften binnen de organisatie.

3.2.3 Initiatieven

Atrium werd in 2012 vooral intensief gebruikt voor het beheer van documenten voor de bestuursorganen en voor de **samenwerking** rond het *Flandrica.be*-project. De coördinator draagt zorg voor de inrichting van de bestuursgroepen. De andere groepen worden inhoudelijk beheerd door het voor een initiatief verantwoordelijk personeelslid ('groepsmanager').

Aan Atrium werden in 2012 **geen belangrijke aanpassingen** gedaan. Ook voor Atrium werden de migratie naar een nieuwe hostingomgeving en een upgrade van de software uitgesteld tot 2013.

3.3 NIEUWSBRIEF (INFORMATIE VOOR SECTOR EN PUBLIEK)

3.3.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil haar cultureel-erfgoedgemeenschap **vorm geven en informeren** door haar op regelmatige tijdstippen attent maken op alle relevante nieuws- en agendaberichten op de organisatiewebsite.

3.3.2 Timing

De nieuwsbrief verschijnt maandelijks. Daarnaast worden nog persberichten, uitnodigingen, en projectnieuwsbrieven verstuurd.

3.3.3 Initiatieven

3.3.3.1 Inhoud

De redactie van de maandelijkse nieuwsbrieven is het werk van de coördinator en de assistent (later de projectmedewerker Preservering en Conservering), met ondersteuning van de stafmedewerker voor de beeldredactie. Die maken een **selectie** uit de vele nieuws- en agendaberichten op de website. Soms worden ook aspecten van de organisatiewebsite (bijvoorbeeld een databank) kort in de kijker gezet. Om het ruime aanbod aan tentoonstellingen over boekenerfgoed beter bekend te maken wordt een overzicht van komende en lopende tentoonstellingen opgenomen.

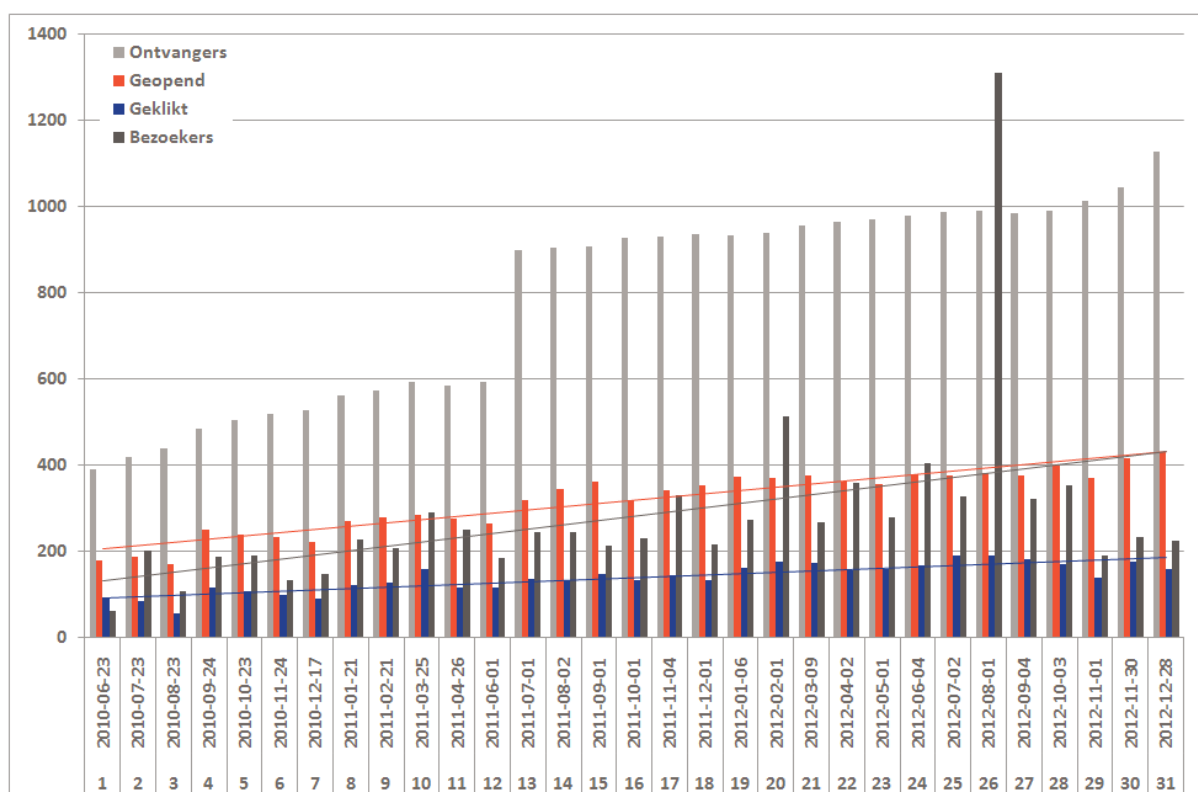
3.3.3.2 Gebruik

De eerste nieuwsbrief van 2011 werd verstuurd naar 934 **adressen**. Gedurende de rest van 2011 steeg het totaal aantal inschrijvingen naar 1128 (+20%). Dit was volledig dankzij 'natuurlijke aanwas' via het inschrijvingformulier op de website. In de periode van de lancering van *Flandrica.be* was een piek in het aantal inschrijvingen waar te nemen. Het aantal uitschrijvingen blijft zeer gering (in totaal 16 in 2012).

De nieuwsbriefservice levert de nodige **gebruiksstatistieken**. Die laten een aantal stijgende trendlijnen zien (rood en blauw). Via Google Analytics wordt ook het aantal **bezoekers aan de website** naar aanleiding van elke nieuwsbrief gemeten. Ook hier zien we een stijgende lijn (grijze trendlijn).

Figuur 15. De nieuwsbrief van september 2012

Figuur 16. Bereik nieuwsbrieven in de periode juni 2010 – december 2012

De nieuwsbrief werd in 2012 geopend door 39% van de ontvangers (gemiddelde over dertien nieuwsbrieven).⁷ Dit percentage is volgens dienstverlener CampaignMonitor normaal voor informatieve nieuwsbrieven waarin geen waren aan de man worden gebracht. Dat is een lichte daling ten opzichte van 2011 (42%, over elf nieuwsbrieven), maar omdat de totale verzendlijst groeide, is het aantal 'lezers' niettemin toegenomen (van gemiddeld 311 in 2011 naar 378 in 2012, dus +22%). Ook de intensiteit van het gebruik nam licht toe: van de lezers klikte in 2012 gemiddeld 45% op een link, tegen 43% in 2011). Het gemiddelde aantal 'kliks' per nieuwsbrief nam bovendien toe van 133 naar 170 (+23%).

Impact maandelijkse nieuwsbrieven	2012	2011	
Gemiddeld aantal geopend	378	311	+22%
Gemiddeld aantal geklikt	170	133	+23%
Percentage geopend (t.o.v. aantal ontvangers)	39%	42%	-3%
Percentage geklikt (t.o.v. aantal openers)	45%	43%	+2%

3.3.3.3 Bijkomende campagnes

Naast de nieuwsbrieven zagen de volgende speciale e-mail campagnes het licht:

Datum	Nieuwsbrief	Ontvangers	
27-02-2012	Flandrica.be Projectupdate 3	413	projectstakeholders
26-03-2012	Info Tentoonstelling 'Erfgoedbibliotheken'	599	openbare bibliotheken, cultuurcentra, cultuurbeleidscoördinatoren
26-03-2013	Extra Nieuwsbrief 'Erfgoeddag'	1.047	nieuwsbriefabonnees, stakeholders

⁷ Door beperkingen in de meettechnieken kan dit percentage hoger liggen (maar niet lager).

Datum	Nieuwsbrief	Ontvangers
25-06-2012	<i>Flandrica.be</i> Projectupdate 4	416 projectstakeholders
25-09-2012	<i>Flandrica.be</i> Vooraankondiging Feestelijke Voorstelling	1.570 nieuwsbriefabonnees, projectstakeholders, openbare bibliotheken, perslijst
17-10-2012	<i>Flandrica.be</i> Uitnodiging Feestelijke Voorstelling	2.184 volledig adresbestand
05-11-2012	<i>Flandrica.be</i> Projectupdate 4	470 projectstakeholders

Erfgoeddag werd onder de aandacht gebracht via een nieuwsbrief waarin een twintigtal activiteiten waren opgenomen van erfgoedbibliotheken en andere organisaties rond literair of boekhistorisch erfgoed. De mailings rond *Flandrica.be* en de tentoonstelling *Erfgoedbibliotheken* worden toegelicht in de respectievelijke secties van dit jaarverslag.

3.3.3.4 Ontwikkeling

Ook in 2012 werd gebruik gemaakt van het in 2010 opgezette systeem op basis van de online-dienst **CampaignMonitor** voor het versturen van nieuwsbrieven en het onderhouden van verzendlijsten (onder andere via doe-het-zelf in- en uitschrijving via de website). Doordat in 2011 de nieuwsbriefsjablonen waren herwerkt naar nieuwe, meer flexibele templates, was het dit jaar niet nodig aan deze setup aanpassingen te doen.

Nadat het logo en het grafisch ontwerp van de *Flandrica.be* gereed waren werd door de stafmedewerker een bijkomend sjabloon ontwikkeld voor de *Flandrica.be* -projectupdates en de uitnodiging voor de lancering van de online erfgoedbibliotheek.

Figuur 17. Projectupdate 5 in de nieuwe Flandrica.be-huisstijl

Art 3.8° Vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek sensibiliseert een breed publiek over cultureel-erfgoedcollecties van erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen door de ontwikkeling en ondersteuning van culturele en educatieve activiteiten of producten rond deze collecties.

3.4 REIZENDE FOTOTENTOONSTELLING ERFGOEDBIBLIOTHEKEN (CULTURELE ACTIVITEIT)

3.4.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil zich bij sector en beleid **bekendmaken** als netwerk en als aanspreekpunt en de **zichtbaarheid** van (de werking van) erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen en Brussel bij het publiek verhogen.

3.4.2 Timing

De fototentoonstelling *Erfgoedbibliotheeken* zal in 2011 en 2012 in diverse instellingen te zien zijn.

3.4.3 Initiatieven

De tentoonstelling *Erfgoedbibliotheeken* werd in het voorjaar van 2011 gecreëerd op basis van de foto's die Stefan Tavernier in opdracht van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek genomen heeft in twaalf erfgoedbibliotheeken. Sindsdien reizen deze beelden door heel Vlaanderen. De tentoonstelling wordt tegen een kleine vergoeding verhuurd, maar is gratis toegankelijk voor het publiek. De administratie wordt verzorgd door de projectmedewerker Preservering en Conservering.

In 2012 was de tentoonstelling **te zien** in:

- Universiteit Antwerpen (januari)
- Openbare Bibliotheek Lebbeke (februari)
- IveBiC Hemiksem-Schelle (maart)
- Bibliotheca Wasiana (april)
- Openbare Bibliotheek Moorslede (juni)
- Openbare Bibliotheek Schoten (september)
- Openbare bibliotheek Mechelen (december)

3.5 ERFGOEDDAG (CULTURELE ACTIVITEIT)

3.5.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil de rijkdom en diversiteit van de collecties van de Vlaamse erfgoedbibliotheeken bij een breed publiek bekend maken via de **organisatie** van en **participatie** in culturele activiteiten.

3.5.2 Timing

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil jaarlijks een culturele activiteit organiseren.

3.5.3 Initiatieven

Na de gezamenlijke *FAK(E)simile?*-activiteit in 2010 werd beslist dat de Vlaamse Erfgoedbibliotheek niet langer als organisatie zou deelnemen aan Erfgoeddag. De partnerbibliotheken nemen indien het thema en de mogelijkheden dit toelaten wel nog individueel deel aan Erfgoeddag. Zo organiseerden ze in 2012 de volgende activiteiten:

- EHC: Tentoonstelling *200 jaar Hendrik Conscience* en rondleidingen achter de schermen
- UA: Tentoonstelling *Ere wie ere toekomt*.
- OB Brugge: Tentoonstelling *Missionarissen: helden of avonturiers?* e en demonstraties *Boekendokters in opleiding*.
- KU Leuven: Tentoonstelling *Ex Cathedra. Het leren zoals het was*.
- PBL: Tentoonstelling *Oude drukken*.
- UGent: Rondleiding *Henry van de Velde* in de Boekentoren.

De vzw wil voor de sector wel nog de **overkoepelende communicatie** voeren, onder andere via een speciale nieuwsbrief.

Figuur 18. Ook in 2012 werd een speciale nieuwsbrief aan Erfgoeddag gewijd

3.6 ADOPT-A-BOOK (CULTURELE ACTIVITEIT)

3.6.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil de rijkdom en diversiteit van de collecties van de Vlaamse erfgoedbibliotheken bij een breed publiek bekend maken via de **organisatie** van en **participatie** in culturele activiteiten.

3.6.2 Timing

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil samen met de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience en diverse andere partners in het najaar 2013 de aftrap geven voor een landelijke fondsenwervingcampagne.

3.6.3 Initiatieven

Eén van de doelstellingen in het beleidsplan 2009-2012 van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek is het ontwikkelen van initiatieven die gericht zijn op de **sensibilisering van de gemeenschap** rond bibliotheekerfgoed. Onder andere op aangeven van EHC werd hiervoor als mogelijke actie een *Adopt-a-Book*-project genoemd. Om die reden verkenden medewerkers van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in de loop van 2011 en 2012 de mogelijkheden van een dergelijk project waarbij gezocht werd naar een maximale samenwerking met diverse partners in het cultureel-erfgoedveld en daarbuiten (zie ook *Jaarverslag 2011*).

Op basis van het gedetailleerd **plan van aanpak** (met bijhorende begroting) dat hiervoor werd opgemaakt concludeerde de Raad van Bestuur van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in de zomer van 2012 echter dat de realisatie van dit project niet mogelijk is binnen de bestaande (financiële en personele) middelen van de vzw. Daarom werd het project voorlopig stilgelegd. De coördinator en de

projectmedewerker Preservering en Conservering zorgden wel nog voor de opmaak in samenwerking met EHC van een aanvraagdossier voor een subsidie als ontwikkelingsgericht project. Enkel mits de toekenning van een projectsubsidie is deze partnerbibliotheek (die zelf al enkele jaren verschillende pistes verkent met betrekking tot fondsenwerving) bereid en in staat om *Adopt-a-Book* verder uit te werken. Daarbij zal het een beroep kunnen doen op personele ondersteuning van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek, en de deskundigheid van de overige partnerbibliotheeken van deze vzw, de Koning Boudewijnstichting, FARO, VVBAD, Erfgoedcel Brussel en Erfgoedcel Waasland.

De aanvraag behelst de oprichting van een experimenteel crowdfundingproject voor erfgoedbibliotheeken met vier **strategische doelstellingen**. Met *Adopt-a-Book* willen we :

- proefondervindelijk vaststellen of crowdfunding in Vlaanderen een kans op slagen heeft als alternatieve financieringsvorm voor de cultureel-erfgoedsector;
- concrete ervaring opdoen en deskundigheid verwerven op het vlak van fondsenwerving/crowdfunding en doelgroepencommunicatie;
- een breed publiek sensibiliseren en een breder maatschappelijk draagvlak creëren voor de rijkdom en verscheidenheid van erfgoedbibliotheeken en de bedreigingen met betrekking tot de fysieke bewaring van deze collecties;
- financiële middelen inzamelen die integraal worden ingezet voor een project met betrekking tot het behoud en beheer van één of meerdere objecten of collecties uit de deelnemende bibliotheeken.

Ter voorbereiding van dit project werden de volgende **initiatieven** genomen:

- Op 03.05 brachten de coördinator en de projectmedewerker Preservering en Conservering een werkbezoek aan 'Museum Meermanno' in Den Haag in het kader van de gelijkaardige fondsenwervingscampagne 'Boek zoekt vrouw, man en bedrijf'.
- Op 10.05 overlegden de coördinator en de projectmedewerker Preservering en Conservering met de coördinatrice van Erfgoeddag met betrekking tot sponsoring, partnerships en mediadeals.
- Op 25.05 werd door EHC en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek een brainstormdag georganiseerd met vertegenwoordigers van FARO, Erfgoeddag, verschillende erfgoedcellen en erfgoedbibliotheeken onder leiding van het communicatie- en marketingbureau KÖBRA. Ter voorbereiding werd hiervoor door de coördinator en de projectmedewerker Preservering en Conservering vergaderd op 19.04 en 10.05.
- In juni werden 27 erfgoedbibliotheeken door de projectmedewerker Preservering en Conservering gecontacteerd om te polsen naar hun interesse voor deelname aan het project.
- Op 30.08 volgde door de projectmedewerker Preservering en Conservering overleg met de Koning Boudewijnstichting met betrekking tot de oprichting van een fonds om de fondsenwerving te organiseren.
- In het najaar 2012 (en voorjaar 2013) volgden de coördinator en projectmedewerker Preservering en Conservering in totaal 10 workshops ingericht door het Nederlandse Vakblad Fondsenwerving rond de onderwerpen 'Crowdfunding', 'Loyaliteitsmanagement', 'Fondsenwervende events', 'Samenwerking met bedrijven', 'Fondsenwerving voor kleinere organisaties', 'Fondsenwerving voor kunst en cultuur', enzovoort.
- Op 05.09 overlegde de projectmedewerker Preservering en Conservering met Olga Van Oost (FARO), gespecialiseerd in alternatieve fondsenwerving.
- Op 26.09 namen de coördinator en de projectmedewerker Preservering en Conservering deel aan de training 'Fondsenwerving', georganiseerd door Socius.

3.7 REIZENDE TENTOONSTELLING OVER BOEK- EN PAPIERSCHADE (EDUCATIEF PROJECT)

3.7.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil **medewerkers en gebruikers van erfgoedbibliotheeken bewust maken** van de schadeproblematiek bij erfgoedbibliotheekcollecties.

3.7.2 Timing

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil tegen het einde van de beleidsperiode een educatief project hebben ontwikkeld.

3.7.3 Initiatieven

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek organiseert op Erfgoeddag 2013 op verschillende locaties een tentoonstelling met als titel *Zuur? Een gat in je cultuur...* Deze tentoonstelling zal de **problematiek van verzuurd papier** aankaarten door te tonen wat de oorzaken zijn en wat gedaan kan worden om een gat in onze cultuur te voorkomen. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek voorziet de deelnemende partners van de nodige inhoudelijke informatie en illustraties, de partners vullen dit aan met objecten en voorbeelden uit de eigen erfgoedcollectie.

De tentoonstelling wordt georganiseerd door:

- Bibliotheca Wasiana
- Koninklijk Conservatorium Antwerpen
- TRAM 41 / Turnhoutse Route en Archief Musea
- Erfgoedcel Mechelen
- Abdij Tongerlo
- Bibliotheek Kris Lambert Oostende
- UA
- EHC

3.8 ARTIKELN OVER ERFGOEDBIBLIOTHEKEN (PUBLICATIE)

3.8.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek communiceert via diverse **externe communicatiekanalen** over en voor de sector van erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen en Brussel.

3.8.2 Timing

De publicatie van artikelen is een permanent aandachtspunt.

3.8.3 Initiatieven

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil actief inspelen op de vraag van diverse media om een bijdrage te leveren over erfgoedbibliotheeken. Die worden vaak geïllustreerd met foto's uit de speciale reeks die de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in 2010 liet maken. Alle verschenen artikelen en publicaties zijn terug te vinden (én vaak ook digitaal raadpleegbaar) via de documentatiemodule van de website.⁸

⁸ Zie <http://www.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/documentatie>

Hieronder een overzicht:

- De Vlaamse Erfgoedbibliotheek publiceerde in 2012 in de reeks *Armarium. Publicaties voor erfgoedbibliotheeken* het onderzoeksrapport geschreven door Sam Capiou, Pierre Delsaerd, David Coppoolse en Lieve Watteuw **De wet van de remmende achterstand. Preservering, conservering, ontsluiting en digitalisering in Vlaamse erfgoedbibliotheeken** (Antwerpen 2012). Elke erfgoedbibliotheek en diverse andere stakeholders ontvingen hiervan een gratis exemplaar.
- Als vervolg op dit onderzoeksrapport publiceerde de Vlaamse Erfgoedbibliotheek een strategische nota met beleidsaanbevelingen **Erfgoedbibliotheeken in actie. Aanbevelingen voor een performante sector in 2020**. Elke erfgoedbibliotheek en diverse andere stakeholders ontvingen hiervan een gratis exemplaar.
- In de publicatie **Cahier. Over collecties 2** verschenen onder de rubriek 'Erfgoedbibliotheeken' twee lezingen van de hand van An Renard (EHC) en Pierre Delsaerd (voorzitter Vlaamse Erfgoedbibliotheek).
- De projectmedewerker STCV schreef de volgende artikelen:
 - o Samen met Diederik Lanoye (KU Leuven) 'The STCV Workshop: Practical Training in Analytical Bibliography for Staff of Heritage Libraries' in Raphaële Mouren, ed. *Ambassadors of the Book. Competences and Training for Heritage Librarians* (Berlin 2012).
 - o Het artikel 'De Short Title Catalogus Vlaanderen (STCV) en de 'ontdekking' van de Leuvense drukker Judocus de Paep' voor *Ex Officina*.
- De projectmedewerker Preservering en Conservering schreef samen met Pierre Delsaerd 'De wet van de remmende achterstand. Onderzoek naar conservering, ontsluiting en digitalisering in Vlaamse erfgoedbibliotheeken' voor **META. Tijdschrift voor bibliotheek & archief**.
- De stafmedewerker Ontsluiting en Digitalisering publiceerde het artikel 'De krachten bundelen. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek als expertisenetwerk digitalisering' voor **Archief- en Bibliotheekwezen in België**.
- Een voorstelling van de medewerkers van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek verscheen onder de titel 'Etalage. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek' in **META. Tijdschrift voor bibliotheek & archief**.

Figuur 19. Publicaties van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in 2012

3.9 FLANKERENDE COMMUNICATIE (ONDERSTEUNING)

3.9.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil de rijkdom en diversiteit van de collecties van de Vlaamse erfgoedbibliotheeken bij een breed publiek bekend maken via de **communicatieve ondersteuning** van culturele activiteiten van derden.

3.9.2 Timing

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek screent doorlopend het aanbod aan publieksactiviteiten en speelt hier proactief op in.

3.9.3 Initiatieven

Het programma van **Erfgoeddag** op 22.04 werd door de projectmedewerker Preservering en Conservering gescreend op activiteiten in erfgoedbibliotheeken en/of rond bibliotheekerfgoed. Die werden via een speciale editie van de nieuwsbrief in de kijker gezet. Daarnaast werd de sector via diverse nieuwsberichten opgeroepen om er aan deel te nemen. Alle partnerbibliotheeken van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek gaven hieraan gehoor.

Het programma van **Open Monumentendag** op 11.09 werd door de projectmedewerker Preservering en Conservering gescreend op activiteiten in erfgoedbibliotheeken en/of rond bibliotheekerfgoed. activiteiten bij of over erfgoedbibliotheeken die er waren (zoals dat van partnerbibliotheek KU Leuven) werden via een speciale editie van de nieuwsbrief in de kijker gezet.

Tentoonstellingen en andere publieksactiviteiten in Vlaanderen en Brussel, maar indien relevant ook in Nederland, Frankrijk en Groot-Brittannië worden actief opgespoord en gecommuniceerd op de website en in de maandelijkse nieuwsbrief.

Art 3.9° Vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft bijzondere aandacht voor een etnisch-cultureel diverse samenstelling van het personeelsbestand, onderneemt acties om personen met een etnisch-cultureel diverse achtergrond op te nemen in de advies-, overleg- en bestuursorganen en zet activiteiten op rond diversiteit en interculturaliteit.

3.10 DIVERSITEIT (SENSIBILISERING)

3.10.1 Opzet

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wil een organisatie zijn die **aandacht heeft voor maatschappelijke diversiteit en interculturaliteit**.

3.10.2 Timing

Culturele diversiteit is een permanent aandachtspunt binnen de organisatie en haar netwerk.

3.10.3 Initiatieven

De vzw probeert dit thema waar mogelijk te integreren in haar **publieksprojecten**. Zo is diversiteit één van de formele toetsingcriteria voor de opname van werken in het corpus van *Flandrica.be*. Dit resulteerde onder meer in de digitale ontsluiting van een werk over de Hindoecultuur, een Koran en de eerste homoseksuele roman in Vlaanderen.

De coördinator nam deel aan een **onderzoek** van het Centrum voor Intercultureel Management & Internationale Communicatie (CIMIC-Thomas More Mechelen). Die beoogt enerzijds een nulmeting op vlak van interculturaliteit in de cultuur- en kunstensector. Anderzijds is het de bedoeling hieruit een instrument, een handvat te ontwikkelen waarbij cultuur- en kunstorganisaties zichzelf kunnen analyseren op vlak van interculturele competentie.

De coördinator volgde op 07.06 een **vorming** over culturele diversiteit bij Sociare.

Er wordt voortdurend uitgekeken naar etnisch of cultureel-diverse kandidaten die in aanmerking zouden kunnen komen voor een mandaat in een van de **advies-, overleg- of bestuursorganen** van de vzw. Deze zoektocht gaat voort.

De coördinator is lid van de **werkgroep Diversiteit** van FARO en blijft zo op de hoogte van interessante initiatieven.

Alle **prijs- en offertevragen** van de vzw worden genderneutraal opgesteld.

In elke **vacaturetekst** van de vzw (die tevens genderneutraal wordt geformuleerd) is opgenomen dat de vzw iedereen die aan de voorwaarden voldoet aanmoedigt te solliciteren, ongeacht geslacht, afkomst of functiebeperking.

4 ALGEMENE WERKING

Art 3.10° Het zakelijke bestuur van vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek is duidelijk en doorzichtig.

De werking van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek als netwerkorganisatie is erg **experimenteel**. Dit vraagt bijgevolg de nodige aandacht met betrekking tot interne afspraken, communicatie, processen en (beslissings-)procedures. Dit is noodzakelijk om alle, erg diverse partners bij de werking te betrekken. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek vergt daarenboven niet alleen werk van de centrale staf, maar gaat ook gepaard met grote inspanningen van de zes betrokken bibliotheken. Het bestuur van de vzw staat er daarom op dat de werking van de netwerkorganisatie regelmatig wordt geëvalueerd en wanneer nodig bijgestuurd.

In 2012 vonden de volgende bestuursvergaderingen van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek plaats:

- **Dagelijks Bestuur**
 - bestaande uit Pierre Delsaerd (IBW/UA - voorzitter), An Renard (EHC - secretaris-penningmeester), Martine Balcer (PBL – ondervoorzitter) en Eva Wuyts (coördinator)
 - vergaderde formeel 13 maal op 11.01, 17.02, 16.03, 20.04, 21.05, 22.06, 03.07, 30.08, 06.09, 24.09, 17.10, 26.11 en 12.12
- **Raad van Bestuur**
 - bestaande uit An Renard (EHC), Trudi Noordermeer (UA), Leen Speecke (OB Brugge), Sylvia Van Peteghem (UGent), Mel Collier (KU Leuven), Martine Balcer (PBL), Bruno Vermeeren (VVBAD) en Pierre Delsaerd (UA/IBW)
 - met de coördinator en de overige leden van de Algemene vergadering als waarnemer
 - vergaderde 8 maal op 11.01, 23.02, 20.03, 31.05, 22.06, 06.09, 26.10 en 26.11
- **Algemene Vergadering**
 - bestaande uit de leden van de Raad van Bestuur, aangevuld met Steven van Impe (EHC), Jan Corthouts (UA), Ludo Vandamme (OB Brugge), Hendrik Defoort (UGent) Dirk Aerts (KU Leuven), Marleen Vandenreyt (PBL), Jeroen Walterus (FARO) en Lieve Watteuw.
 - met de coördinator als waarnemer
 - vergaderde twee maal op 20.03 en 26.11

Alle vergaderingen vanaf 15.01 werden door de **coördinator** voorbereid, bijgewoond en achteraf uitvoerig genotuleerd. De overige personeelsleden woonden (delen van) de bestuursvergaderingen enkel bij indien ze zelf een agendapunt moesten toelichten.

De **notulen** van de bijeenkomsten van het Dagelijks Bestuur werden telkens verspreid onder de leden van de Raad van Bestuur en hun vervangers. De notulen van de Raad van Bestuur werden eveneens bezorgd aan de vervangers zodat iedereen binnen de organisatie voldoende geïnformeerd bleef over de beslissingen en gevolgde strategie. Sinds 2010 beschikt de vzw ook over het samenwerkingsplatform **Atrium**, een afgesloten archief- en samenwerkingsplatform waar de bestuursleden behalve de agenda's, vergaderstukken en notulen van alle bestuursvergaderingen ook contracten, tussentijdse rapporten en andere nuttige informatie kunnen consulteren.

Elke vergadering had een uitgebreide agenda en werd druk bijgewoond door de leden. De belangrijkste agendapunten in 2012 betroffen:

- **Algemeen beleid en financiën**, onder andere:
 - de herwerking van de meerjarenbegroting
 - de bespreking en goedkeuring van het activiteitenverslag 2011
 - de bespreking en goedkeuring van het actieplan 2013
 - de opmaak en de herwerking van het beleidsplan 2013-2017
 - de opmaak van een beheersovereenkomst
 - de bespreking van de Masterplannen en de Strategische nota
 - de bespreking en goedkeuring van een protocol rond de bewaring van buitenlandse kranten
 - het bespreken en goedkeuren van samenwerkingsovereenkomsten rond de STCV
 - briefwisseling naar de Vlaamse ministers van cultuur en begroting
 - de voorbereiding van overleg met (het kabinet van) minister Schavlieghe op 18.09, 06.12 en 10.12
 - de aanstelling van vertegenwoordigers
 - de mogelijke cashflowproblemen van de vzw
- **Projecten en communicatie**, onder andere:
 - Erfgoeddag
 - UPLA - Model voor schaderegistratie
 - *Adopt-a-Book*
 - Masterplannen (onder andere opvolging werkzaamheden)
 - *Flandrica.be* (onder andere rapportering, goedkeuring visie en missie, vastleggen principes van matching, ...)
 - Vormingsactiviteiten
 - Externe projectvoorstellen
- **Administratieve formaliteiten**, onder andere:
 - het afsluiten van verzekeringen en contracten
 - de opmaak van procedures en sjablonen
 - de offertevraag voor de opmaak van een model voor schaderegistratie en voor de communicatie van *Flandrica.be*
- **Personeelsbeleid**, onder andere:
 - De jaarlijkse evaluatie van het personeel
 - De verlenging van het vervangingscontract van Sam Capiou
 - De verbetering van de sociale voordelen van de medewerkers
 - De opmaak en goedkeuring van het Globaal Welzijnsplan

Ondanks de gevulde agenda werd er op elke vergadering ook ruimte voorzien om informatie uit te wisselen uit de eigen bibliotheken en organisaties of rond gemeenschappelijke thema's (zoals een mogelijke groepsaankoop van een zuurkast of vragen naar topstukken). Jaarlijks wordt er bij de aanvang van het werkingsjaar ook een **informeler** ontmoetingsmoment gepland. In 2012 was dat een bezoek aan het Prentenkabinet van Museum M met een nieuwjaarslunch te Leuven.

In 2012 werd ook gestart met de lang geplande **renovatie** van de kantoorruimte van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek door het architectenbureau AWG. Hiervoor werd er door de coördinator en de secretaris-penningmeester herhaaldelijk vergaderd. Tijdens de opfrissingwerken die gestart zijn in september en die begin 2013 zullen zijn afgerond, is het personeel van de vzw gehuisvest bij de collega's van EHC.

VLAAMSE
ERFGOED
BIBLIOTHEEK

Vlaamse Erfgoedbibliotheek vzw
Hendrik Conscienceplein 4
B-2000 Antwerpen

t +32 (0)3 338 87 92
f +32 (0)3 338 87 75

info@vlaamse-erfgoedbibliotheek.be
www.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be

Met steun van de
Vlaamse overheid

